



## **ENEMO Nemzetközi Választásmegfigyelő Misszió**

### **MAGYARORSZÁGI ÖNKORMÁNYZATI VÁLASZTÁSOK, 2024. JÚNIUS 9.**

#### **IDŐKÖZI JELENTÉS 2024. április 20 – május 25.**

**Május 29.**

---

*A 2024-es választások polarizált politikai környezetben zajlanak, a pártok és az állam közötti határok gyakori elmosódása befolyásolja az egyenlő versenyfeltételeket. A kampányt negatív reklám, uszító retorika, lejárató kampányok, valamint elfogult médiajelentések, illetve a médiamegjelenésekhez való egyenlő hozzáférés hiánya árnyékolja be. Az önkormányzati és EP-választásokra vonatkozó kampányfinanszírozási rendelkezések hiánya, valamint a harmadik fél által folytatott kampányra vonatkozó szabályozás hiánya befolyásolja a politikai finanszírozás integritását, és lehetővé teszi az árnyékfinanszírozási gyakorlatokat. A választási szervek által végzett előkészítő szakasz a választások összetettsége ellenére gondos, szakszerű és általában a jogszabályoknak megfelelő.*

---

A Választásmegfigyelő Szervezetek Európai Hálózata (ENEMO) 2024. április 20-án hivatalosan is nemzetközi választási megfigyelő missziót küldött Magyarországra a 2024. június 9-ei önkormányzati választások megfigyelésére.

Az ENEMO összesen hat budapesti székhelyű szakértőt akkreditált. A missziót Pierre Peytier vezeti. Az ENEMO emellett nyolc hosszú távú megfigyelőt (LTO) küldött négy multinacionális csapatba országszerte, amelyek Budapesten, Szegeden, Debrecenben és Pécsen állomásoznak. A misszió emellett korlátozott megfigyelést végez a szavazás napján, ahol a misszió tagjai a választások napján megfigyelik a szavazóhelyiségek megnyitását, a szavazást és a szavazatszámolás folyamatát.

Ez az ENEMO második magyarországi missziója. Az ENEMO jelenléte a 2024-es önkormányzati választásokon a nemzeti és a nemzetközi közösség számára a választási folyamatra vonatkozó részletes megállapításokat nyújt. Május 25-ig az ENEMO szakértői és megfigyelői 214 megbeszélést folytattak, 82-t a választási szervekkel, 26-ot a politikai pártokkal, 33-at a jelöltekkel, 19-et az állami tisztviselőkkel, 22-t a médiával, 27-et a hazai civil szervezetekkel és négyet más tárgyalópartnerekkel, emellett 7 kampány tevékenységet (gyűlést vagy találkozót) figyeltek meg.

Az ENEMO felhívja a hazai és a nemzetközi közösség figyelmét a választások során megfigyelt főbb kihívásokra és problémákra. A zárójelentésben megfogalmazott konkrét ajánlások elfogadtatásával megfelelő politikai változtatásokat fog szorgalmazni. Ez az időközi jelentés az ENEMO országos szinten

és az április 20. és 2024. május 25. között megfigyelt régiókban tett megállapításain alapul, ahol az ENEMO szakértői és a helyszíni ellenőrök a választási igazgatási szervek munkájának, a politikai pártok és jelöltek nyilvántartásba vételének, a választási kampány lefolytatásának, a választásokkal kapcsolatos panaszoknak és fellebbezéseknek, valamint a választásokkal kapcsolatos egyéb tevékenységeknek az értékelésére összpontosítottak. A misszió a választások napja után adja ki előzetes megállapításait és következtetéseit, és az országban marad, hogy az esetleges panaszokat és fellebbezéseket is nyomon kövesse. A végleges jelentést az eredmények hitelesítésétől számított hatvan napon belül adják ki.

**A dokumentum tartalmáért kizárólag az ENEMO felel. A dokumentum angol nyelvű változata az egyetlen hivatalos változat.**

## Összefoglaló

---

A közelgő választások politikai környezetét számos politikai történés és esemény alakította a közelmúltban. 2024 elején nagyszabású kegyelmi botrány rázta meg a politikai szférát, amely Novák Katalin elnök és Varga Judit korábbi igazságügyi miniszter lemondásában csúcsondott ki. A krízis rányomta bélyegét a magyar politikai életre, erősítve a választói bizonytalanságot és bizalmatlanságot a jelenlegi politikai vezetéssel szemben.

Az Orbán Viktor miniszterelnök vezette Fidesz-kormány politikája megosztó, különösen a bevándorló- és LMBTQ ellenes álláspontja miatt. A kormány olyan törvényeket is hozott, amelyek korlátozzák az ellenzéki csoportok, újságírók, egyetemek és a kormánypártot kritizáló nem kormányzati szervezetek (NGO-k) működését. A tiltakozások 2023 óta visszatérő jelenségek Magyarországon, amelyekben különböző csoportok; tanárok, influenszerek és politikai szereplők vettek részt. Ezek a tiltakozások a kormány politikájával és intézkedéseivel szembeni jelentős elégedetlenséget tükröznek.

A közelgő választásokat szabályozó jogi keret megfelelő mennyiségű szabályozást tartalmaz a választások különböző aspektusaira vonatkozóan. Néhány kulcsfontosságú területen azonban, különösen a kampányfinanszírozás és az állami forrásokkal való visszaélés terén továbbra sem szabályozott megfelelően. A választási jogi keret a 2022-es parlamenti választásokat követően több módosításon is átesett. Az ENEMO számos korábbi ajánlását azonban nem vették figyelembe. A legfőbb ajánlás hangsúlyozta, hogy inkluzív és átlátható választási reformra van szükség. Emellett továbbra is hiányosságok és elégtelen szabályozások maradtak a választási rendszerben. Kiemelten a kampányfinanszírozás, az állami forrásokkal való visszaélés, az állam és a politikai pártok közötti határok elmosódása, valamint a médiával és az állampolgárok által végzett megfigyelések.

Az ENEMO megjegyzi, hogy az a törvénymódosítás, amely hat hónappal a választás napja előtt megváltoztatta a Fővárosi Közgyűlés választási rendszerét, ellentétes a nemzetközi jógyakorlattal. Egy ilyen alapvető módosítás végrehajtása a választáshoz közel megzavarhatja az adminisztratív előkészületeket, és kiszámíthatatlan játékkeret teremt a választási versenyzők számára. Emellett a törvény elfogadása során az érintettekkel folytatott inkluzív konzultáció hiánya is eltér a nemzetközi bevált gyakorlatoktól, amelyek az átláthatóság és a befogadás fontosságát hangsúlyozzák.

Az ENEMO megállapítja, hogy az érdekelt felek általánosságban bizalmat szavaznak mind a választási bizottságoknak, mind a hivataloknak. A jelentéstételi időszak során az érdekelt felek hangsúlyozták a választási szervek által minden szinten tanúsított szakmaiságot és pártatlanságot. Míg azonban a misszió beszélgetőpartnereinek többsége bizalmát fejezte ki a választási szervek szakmaisága és hatékonysága iránt, néhányan aggodalmukat fejezték ki a választási bizottsági tagok kinevezési eljárása miatt, amely a kormányzó többségi pártnak kedvez. A választási szervek nyitottságot és átláthatóságot tanúsítottak az ENEMO megfigyelőivel szemben. A közelgő választások összetettsége ellenére a választási adminisztráció országos szinten, valamint a megfigyelt területi és helyi szinteken betartotta a jogi követelményeket és határidőket.

Általánosságban elmondható, hogy a Nemzeti Választási Iroda által kezelt központi választási nyilvántartáson keresztül zajló passzív és folyamatos választói regisztrációs folyamat élvezzi a

nyilvánosság és az érdekeltek bizalmát. Az ENEMO azonban megjegyzi, hogy a szavazati jog szellemi fogyatékoság alapján történő megvonása továbbra is ellentétes a nemzetközi normákkal, csakúgy, mint a családi állapot alapján történő megkülönböztetés. A misszió néhány beszélgetőpartnere aggodalmát fejezte ki azzal a kockázattal kapcsolatban, hogy szokatlanul nagyszámú választópolgárt regisztrálnak ugyanazon a címen, különösen a kisebb településeken.

Az általánosan inkluzív jelöltállítási folyamatot követően a törvényes határidőig 551 jelölőszervezet 39 236 jelöltje indult az önkormányzati választásokon (összesen 775 listát regisztráltak). Egyes ellenzéki pártok azonban nehezen tudtak elegendő aláírást gyűjteni a helyi közösségekben, vagy a jelöltlisták összeállítása során kihívásokkal szembesültek. A legtöbb elutasított jelölés oka az volt, hogy nem gyűjtöttek elegendő érvényes aláírást, vagy a visszalépés mellett döntöttek. Néhány esetben a helyi választási bizottság határozatot (megrovást) bocsátott ki a Fidesz jelöltjeivel szemben, mert a regisztrációt követően azt állították, hogy független jelöltként indulnak, ami a választók megtévesztésének minősült.

A folyamatban lévő kampányt lázító retorika és a negatív reklám széles körű alkalmazása jellemzi. A kormánypárt pedig erőforrásait és média hatalmát használja fel a politikai narratíva alakítására és az ellenzéki szereplők lejáratására. A rendkívül polarizált légkör rávilágít a közelgő választások feszült hangulatára.

A kormányzó Fidesz párt gyakran használ közvetítőket, például a kormányzat által szervezett civil szervezeteket (GONGO-at), felülről irányított influencer platformokat és a kormány által ellenőrzött médiát üzeneteinek felerősítésére. A Fidesz és szatellitszervezetei dominálnak az ellenséges dezinformációs narratívák magyarországi terjesztésében. Belföldön Orbán Viktor miniszterelnök ellenzőit "háborúpártinak, migrációpártinak és gender pártinak" bélyegzik, és azzal vádolják, hogy a "globalista lobbis" szolgálatában állnak. Az ellenzéki pártokat és a független médiát "Soros György által finanszírozott külföldi ügynököknek" nevezik. Emellett ellenzéki politikusok "pedofilmentegető"-ként emlegetik a kormánytisztviselőket, köztük Novák Katalin államfőt és Orbán Viktor miniszterelnököt, vitatott döntéseik okán.

A külföldi finanszírozás mind az európai parlamenti, mind az önkormányzati választások esetében tilos, így biztosítva, hogy a kampányfinanszírozás hazai forrásból származzon. A pártok és egyesületek nem használhatnak külföldi forrásokat a választók döntésének befolyásolására.

A kampány kiadásokra vonatkozó jogi korlátozások hiánya kritikus kérdés, ellentétben a parlamenti választásokkal, ahol vannak korlátozások. Ez lehetővé teszi a jelöltek és a pártok számára, hogy bármennyi pénzt elköltsenek, ami egyenlőtlen verseny feltételeket teremt. Bár a jogszabály súlyos szankciókat tartalmaz a közpénzekkel való visszaéléssel kapcsolatban, a fellebbezési eljárás hiánya jelentősen gyengíti a szankciók végrehajtását, és aláássa az elszámoltathatóságot és méltányosságot.

A magyarországi médiatér nagyfokú pluralizmust mutat, amely kormánypárti, független és szürke zónás médiumok között oszlik meg. A magyarországi médiakörnyezetet gyakran kritizálják a médiához való aránytalan hozzáférés és a kormánykoalíciónak tulajdonított finanszírozás mértéke miatt az ellenzéki pártokhoz képest. Ez az egyenlőtlen kihat a médiamegjelenésekre, ami aláássa az esélyegyenlőséget a választásokon. Emellett a demokratikus elveket a független újságírók korlátozott hozzáférése a közérdekű információkhoz, a médiamunkások megfélemlítése, a kibertámadások, a jogi és pénzügyi

nyomásgyakorlás veszélyezteti, és így olyan környezetet teremt, amely nem kedvez a teljes körűen tájékozott és elkötelezett választóknak.

A választási kérdéseken túl a média narratíváját nagyrészt az Ukrajnában zajló háború uralja. A Fidesz gyakran vádolja az Európai Uniót és az Egyesült Államokat a háború támogatásával, miközben a magyar kormány határozottan a béke szószólójaként pozicionálja magát.

A politikai nyomás nyilvánvaló a helyi médiában, különösen azokban az önkormányzatokban, ahol a kormányzó párt politikai hatalmat gyakorol. Az önkormányzati választásokon indulók nem élveznek egyenlő hozzáférést a médiához. A médiumok, különösen a Fideszhez kötődő médiumok, hajlamosak a kormánypártnak és a vele kapcsolatban álló pártoknak kedvezni, és több tudósítást és pozitív képet nyújtanak nekik. Ezzel szemben az ellenzéki pártok és a független jelöltek gyakran korlátozott és kevésbé kedvező tudósításban részesülnek. A Fidesz és megbízottjai jelentősen felülmúlják a többi politikai szereplő Facebook-hirdetésekkal kapcsolatos kiadásait. A kiadások meghaladják az 1 milliárd forintot.

A nők politikai képviselete továbbra is kritikus kérdés, ugyanis is hiányzik a politikai akarat, hogy figyelmet szenteljenek a témának a kötelező női kvóták bevezetésén keresztül. A nemzeti kisebbségek jelöltjei indulhattak a kisebbségi önkormányzati választásokon. A választásokon induló nemzeti kisebbségek számára a regisztrációs folyamat többnyire inkluzív volt. Ennek ellenére, néhány kisebbségi beszélgetőpartner megemlítette, hogy az állam részéről nincsen nagymértékű érdeklődés és hiányzik a pénzügyi támogatás, ami különösen a választások idején negatívan hatott a jelenlétükre.

A választási jogi keret részletes rendelkezéseket tartalmaz az önkormányzati választásokkal kapcsolatos panaszok és fellebbezések kezelésére vonatkozóan. Az ENEMO megjegyzi, hogy az OVB-hez benyújtott fellebbezések és kifogások online hozzáférhetők a vonatkozó határozatokkal és bírósági határozatokkal együtt, amennyiben a határozat bírósági felülvizsgálat tárgyát képezi. Nincs azonban egységes online nyilvántartás a helyi választási bizottságokhoz és a választási bizottságokhoz benyújtott kifogásokról. A jelentéstételi időszakban benyújtott kifogások, fellebbezések és bírósági felülvizsgálatok többnyire a jelöltek nyilvántartásba vételével és állítólagos illegális kampánytevékenységgel vagy kampányanyagokkal kapcsolatban érkeztek. A panaszok benyújtására és elbírálására vonatkozó határidőket betartották. Néhány esetben, amikor a nemzeti választási bizottság jogsértést állapított meg, csak a további jogsértésektől való eltiltást rendelte el, szankciók kiszabása nélkül. Néhány panaszt eljárási okokra hivatkozva utasítottak el, például a panaszos jogi címének hiánya vagy helytelen személyi azonosító szám miatt.

A nemzetközi megfigyelők, köztük az ENEMO korábbi ajánlásai ellenére nincsenek a hazai pártatlan választási megfigyelésre vonatkozó jogi rendelkezések. Ezért a hazai civil társadalomnak nincs lehetősége a megfigyelésre, ami ellentétes a legjobb gyakorlatokkal.

Az ENEMO rendelkezik a legtöbb akkreditált nemzetközi megfigyelővel ezeken a választásokon. Az ENEMO megfigyelői általában akadálytalanul tudják megfigyelni a folyamatban lévő választási előkészületeket, és a misszió eddig is profitált a választási szervek nyitottságából és együttműködéséből.

## Háttér

---

A magyarországi önkormányzati választásokat 2024. június 9-re tűzték ki<sup>1</sup>, amely kiemelten fontos esemény az országos politikai palettán. Magyarországon első alkalommal bonyolítják le ugyanazon a napon az önkormányzati és az európai parlamenti választásokat. A hivatalos kommunikáció alapján a kormány döntése stratégiai lépés, melynek célja a választások szervezésével járó költségek csökkentése.

Számos esemény és politikai döntés befolyásolta jelentősen a választásokat kísérő politikai környezetet. A 2024-es év elején egy nagyszabású kegyelmi botrány rázta meg a politikai szférát, amely Novák Katalin elnök és Varga Judit korábbi igazságügyi miniszter lemondásában csúcsondott ki. A botrány rányomta bélyegét a magyar politikai életre, választói bizonytalanság növekedéséhez és bizalmatlansághoz vezetett a jelenlegi politikai vezetéssel szemben.

Magyar Péter, Varga Judit volt férje jelentős politikai személyiséggé vált<sup>2</sup>, és tovább erősítette a megosztottságot az eredetileg is polarizált magyar politikai palettán. Magyar benyújtotta jelentkezését az OVB-hez, bejelentve, hogy a Tisza Párt színeiben indul a júniusi választásokon. Magyar Péter, mint új politikai szereplő előretörése Magyarországon találgatásokat és gyanút keltett a mögöttes motivációival kapcsolatban. Az ENEMO beszélgetőpartnerei szerint a magyarok jelentős része úgy véli, hogy Magyar politikai tevékenysége kiforratlan alapokon nyugszik, amely rávilágít a spekulációs elméletek és a geopolitikai feszültségek széles körű jelenlétére a magyarországi társadalmi-politikai környezetben. Ez a jelenség heves vitát váltott ki a magyar közgondolkodás jövőbeli irányával kapcsolatban, ami fokozott önvizsgálatot és elszámoltatás iránti igényt eredményezett.

Az Orbán Viktor miniszterelnök vezette Fidesz-kormány politikája szélsőséges, különösen a bevándorló- és LMBTQ ellenes álláspontja miatt. A kormány olyan törvényeket is hozott, amelyek korlátozzák az ellenzéki csoportok, újságírók, egyetemek és a kormánypártot kritizáló nem kormányzati szervezetek (NGO-k) működését<sup>3</sup>. Ezek az intézkedések mind belföldön, mind nemzetközi szinten jelentős kritikát váltottak ki. A politikai helyzetet tovább fokozta az ukrajnai háború kitörése, amely menekültek beáramlásához vezetett, és a magyar társadalomban újabb, politikai megosztottságot elmélyítő kérdéssé vált. A kormány menekültválságra adott válasza és a konfliktussal kapcsolatos álláspontja tovább erősítette a politikai fragmentációt, nagymértékben alakította közbeszédet.

Az önkormányzati választások bonyolultsága még összetettebbé teszi a magyarországi helyzetet. Számos ellenzéki irányítás alatt álló, nem kormánypárti önkormányzatot korábban jelentős költségvetési forrásoktól fosztottak meg, különösen a COVID-19 járvány idején<sup>4</sup>. A döntés melynek értelmében az önkormányzati választásokat ősz helyett a tervezett határidőnél korábban tartják, kérdéseket vet fel az

---

<sup>1</sup> A választásokat a Magyar Közlöny 2024. március 12-i számában hirdették ki. 30: <https://magyarkozlony.hu/>.

<sup>2</sup> A Tisza 2021-ben alakult, de a kegyelmi botrány után kezdett jelentős támogatottságot szerezni. Magyar Péter kormányt, köztük a miniszterelnököt és több minisztert ért vádjai jelentős visszhangot keltettek a köztérben. Magyar, aki egykor a Fidesz belső körének tagja és állami vállalatok vezető tisztségviselője volt, különösen hangosan lépett fel a párt ellen, és kritikájának adott hangot a kormány intézkedéseivel szemben. Nyilvános gyűlései, amelyeken több tízezer támogatót vonzottak, új politikai pártjának felemelkedéséhez vezettek, amely kihívást jelent a kormányzó Fidesz és az összes ellenzéki párt számára.

<sup>3</sup> Például a nemzeti szuverenitás védelméről szóló 2023. évi LXXXVIII. törvény; a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény módosításáról szóló 2017. április 4-i XXV. törvény; a médiaszolgáltatásokról és a tömegközvetítésről szóló CLXXXV. törvény és a sajtószabadságról szóló CIV. törvény.

<sup>4</sup> A 2019-es önkormányzati választások óta eltelt öt éves ciklusban 400 milliárd forintot vontak el az összesen 3,7 millió lakossággal rendelkező nagyvárosok önkormányzataitól, az adatokból kiderül, hogy az ellenzéki fővárosi önkormányzatokat lényegesen jobban érintette a kormányzati megszorítás, mint a Fidesz vezette önkormányzatokat. <https://g7.hu/kozelet/20240402/a-kormany-budapest-elleni-bunkosbotja-nehany-falun-is-nagyot-ut/>.

időzítés mögött álló politikai motivációkkal kapcsolatban. Egyesek úgy vélik, hogy ez a lépés az ellenzéki vezetésű önkormányzatok hatásköreinek korlátozására tett kísérlet, ami tovább szítja a politikai feszültségeket.

Az Országgyűlés 2023 decemberében elfogadta a nemzeti szuverenitás védelméről szóló 2023. évi LXXXVIII. törvényt. A törvény két fő elemével létrehozta az új Szuverenitásvédelmi Hivatalt (SZH) bizonyos vizsgálatok lefolytatására, és módosította a büntető törvénykönyvet, így három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetheti azon választási jelölteket és jelölőszervezetek képviselőit, akik tiltott külföldi forrásokat használnak fel kampánycélokra<sup>5</sup>. A jogszabály jelentős ellenállásba ütközött: több mint 100 civil szervezet, 10 független médiaorgánum, illetve 15 000-nél is több állampolgár ítélte el. Az Európa Tanács emberjogi biztosa is a törvény elvetését javasolta<sup>6</sup>.

A tiltakozások 2023 óta visszatérő jelenségek Magyarországon, amelyeken többek között tanárok, influenzerek és politikai szereplők vesznek részt. Ezek a tiltakozások a kormány politikájával és intézkedéseivel szembeni széleskörű elégedetlenséget tükröznek. Emellett a Magyar Polgári Szövetség (Fidesz) és a Kereszténydemokrata Néppárt (KDNP) hivatalos pártszövetséget tart fenn, és a 2006-os parlamenti választások óta minden országos választáson együtt indulnak.

A kormánypárt dominanciájára válaszul az ellenzéki pártok, a DK, az MSZP és a Párbeszéd közös stratégiai együttműködési megállapodást kötöttek. A szövetség célja, hogy a közelgő európai parlamenti és önkormányzati választásokon növeljék esélyeiket, egységes frontot képviselve a Fidesz ellen. Helyi szinten különböző koalíciók jöttek létre az ellenzéki pártok között.

Emellett Magyarország tölti be az Európai Unió Tanácsának soros elnökségét 2024. július elsejétől az év végéig. Ez az elnökségi periódus intenzív időszakra esik, beleértve az új Európai Parlament megalakulását, illetve az új Európai Bizottság összetételéről szóló tárgyalásokat is. Magyarország elnöksége tehát döntő fontosságú lesz az uniós politika alakításában egy rendkívül kritikus időszakban.

## Jogi keret és választási rendszer

---

### Jogi keret

Először Magyarországon a közelgő választások egyidejűleg foglalják magukban az Európai Parlamenti (továbbiakban EP választások), valamint az önkormányzati és a nemzetiségi önkormányzati választásokat.

---

<sup>5</sup> Az Európai Parlament megállapította, hogy az SPO "kiterjedt hatáskörrel, szigorú felügyeleti és szankciórendszerrel rendelkezik, amely alapvetően sérti a demokrácia normáit [...] és több uniós jogszabályba is ütközik". <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20240419IPR20579/rule-of-law-in-hungary-parliament-condemns-the-sovereignty-act>.

<sup>6</sup> A Velencei Bizottság bírálta továbbá a szuverenitási törvényt, azzal érvelve, hogy a Szuverenitásvédelmi Hivatal elnökének kinevezési eljárása aláássa a hivatal függetlenségét, mivel a köztársasági elnök és a miniszterelnök más hatalmi ágak ellenőrzése nélkül vesz részt benne. Az állami felügyelet és a Parlament előtti elszámoltathatóság hiánya tovább veszélyezteti a hatékonyságot. A Bizottság emellett aggályokat fogalmazott meg az elnök esetleges újbóli kinevezésével és a Hivatal felületes jelentéstételi kötelezettségével kapcsolatban. Kiemelték továbbá a törvény homályosságát, amely lehetővé teszi az önkényes döntések meghozatalát, ami potenciálisan visszaszoríthatja az ellenzéki és civil társadalmi tevékenységeket. Velencei Bizottság, "Vélemény a szuverenitásvédelmi törvényről", CDL-AD(2024)001, elérhető: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2024\)001-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2024)001-e).

A fentiek keretében kulcsfontosságú jogi dokumentumok közé tartozik Magyarország Alaptörvénye (Alkotmány), amely meghatározza az összes választás alapvető elveit, biztosítva a hatalom demokratikus gyakorlását és a polgárok jogainak védelmét. A "2013. évi XXXVI. törvény a választási eljárásról" átfogó eljárási szabályokat biztosít a választások lebonyolításához, lefedi a választási eljárások általános aspektusait, és minden választástípusra alkalmazható. A "2010. évi L. törvény a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásáról" kifejezetten szabályozza az önkormányzati tisztviselők, beleértve a polgármestereket és a települési képviselőket, választását, és kizárólag részletezi a választási rendszert kifejezetten az önkormányzati testületek számára. A "2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól" garantálja, hogy a magyarországi nemzetiségek megválaszthassák saját helyi és országos önkormányzataikat, védve a kisebbségi képviseletet. A "2003. évi CXIII. törvény az Európai Parlament tagjainak választásáról" meghatározza a magyarországi Európai Parlamenti választások irányelveit. Ezen kívül a "2011. évi CCIII. törvény az Országgyűlés tagjainak választásáról", bár elsősorban az országgyűlési választásokhoz kapcsolódik, az általános rendelkezések révén a helyi választásokat is befolyásolja a választási igazgatás összetételére vonatkozóan.

Magyarország számos nemzetközi és regionális emberi jogi egyezmény részese, amelyek a választásokra is vonatkoznak. Ide tartozik az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságok Európai Egyezménye<sup>7</sup>.

Ezen kívül számos jogi aktus szabályozza a választási folyamat különböző elemeit, amelyeket a Nemzeti Választási Bizottság nem kötelező erejű iránymutatásai egészítenek ki. Ezért a közelgő választásokat Magyarországon egy jól meghatározott jogi keret szabályozza, amely szilárd alapot nyújt a választások lebonyolításához a nemzetközi normákkal és a bevált gyakorlatokkal összhangban, ha azokat jóhiszeműen hajtják végre.

A választási jogi keret számos módosításon esett át a 2022-es országgyűlési választások után. Ezen módosítások egy része az országgyűlési választások hiányosságait és hézagait kezelte, de a 2022 júliusától 2024-ig végrehajtott módosítások hatással voltak az önkormányzati, az Európai Parlamenti (EP) és a kisebbségi választásokra is. A választási szabályozási keret egyes módosításai a választási rendszer különböző problémáinak kezelését célozták, vegyes reakciókat kiváltva azok következetességét, befogadását és a nemzetközi ajánlásokkal való összhangját illetően.

Annak ellenére, hogy számos módosítás történt a választási jogi keretben, sok korábbi ENEMO ajánlást nem vettek figyelembe. A legfontosabb ajánlás különösen a befogadó és átlátható választási reform szükségességét hangsúlyozta. Továbbá a hiányosságok és elégtelen szabályozások továbbra is megoldatlanok maradnak, különösen a kampányfinanszírozás, az állami források helytelen felhasználása, az állam és a politikai pártok közötti határvonal elmosódása, a média és az állampolgári megfigyelés terén<sup>8</sup>.

Az Alaptörvény és a választási eljárásról szóló törvény legújabb módosításai szerint 2024-től az EP választások, valamint az önkormányzati és az országos nemzetiségi választások egyidejűleg, egy napon kerülnek lebonyolításra, amelyet Közös Eljárásnak neveznek. Ezt a reformot a kormányzó Fidesz párt vezette be, azzal az indokkal, hogy egyszerűsítse a választási folyamatot, csökkentse az adminisztratív költségeket, és potenciálisan növelje a választói részvételt. Azonban több érdekelt fél aggodalmát fejezte

---

<sup>7</sup> Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya (ICCPR); a Fogytékossággal Élő Személyek Jogairól szóló Egyezmény (CRPD); a Nők Elleni Megkülönböztetés Minden Formájának Kiküszöböléséről szóló Egyezmény (CEDAW); a Faji Megkülönböztetés Minden Formájának Kiküszöböléséről szóló Nemzetközi Egyezmény (CERD); stb.

<sup>8</sup> Nemzetközi Választási Megfigyelő Misszió a magyarországi parlamenti választásokra és népszavazásra 2022; Zárójelentés, 2022. június.



ki, hogy a több választás egyidejű lebonyolítása kihívásokat jelenthet a választási versenyzők és a lakosság számára<sup>9</sup>.

A választási rendszer módosításai sporadikusan kerültek bevezetésre, különböző választástípusokra célozva. Jelentős változások közé tartozik a megyei közgyűlés méretének igazítása a népesség alapján, a kompenzációs lista regisztrációs küszöbének emelése a 10 000 főt<sup>10</sup> meghaladó lakosságú városok és községek önkormányzati választásain, valamint az üresedési eljárások felülvizsgálata<sup>11</sup>.

December 12-én a Parlament módosításokat fogadott el, amelyek visszaállítják a pártlistás választási rendszert Budapesten. Ez a jogszabályváltozás újra bevezeti a lehetőséget, hogy a fővárosi választók pártlistákra szavazzanak, amely gyakorlatot 2014-ben eltörölték. Ennek eredményeként a 33 tagú városi közgyűlés most 32 pártlistán választott képviselőből és Budapest főpolgármesteréből áll majd, szemben a kerületi polgármesterekkel, míg a főpolgármester-választást továbbra is közvetlen szavazással bonyolítják le<sup>12</sup>.

Ezeknek a módosításoknak a fogadtatása megosztott. Néhány missziói interjúalany a változásokat lehetőségként értékeli a képviselő javítására a budapesti közgyűlésben. Ezzel szemben más kritikák szerint a kormányzó többség stratégiai lépésként használta ezeket a módosításokat a hatalom konszolidálására, előnyben részesítve a nagyobb, jól szervezett pártokat a kisebb, kevésbé szervezett pártok rovására.

Az ENEMO megjegyzi, hogy a választási jogszabályok módosítása, amely teljesen megváltoztatta a budapesti közgyűlés választási rendszerét hat hónappal a választás napja előtt, ellentétes a nemzetközi bevált gyakorlattal<sup>13</sup>. Egy ilyen alapvető módosítás végrehajtása közel a választásokhoz kockázatot jelent az adminisztratív előkészületek megzavarására, és kiszámíthatatlan játéktér létrehozására a választási versenyzők számára. Emellett az érdekelt felekkel folytatott befogadó konzultációk hiánya a törvény elfogadása során tovább eltér a nemzetközi bevált gyakorlatoktól, amelyek hangsúlyozzák az átláthatóság és befogadás fontosságát.

---

<sup>9</sup> A Magyar Helsinki Bizottság megjegyzi, hogy aggályok merültek fel azzal kapcsolatban, hogy a több választás egyidejű lebonyolításának összetettsége megnehezítheti a pártok és jelöltek számára hatékony kampánystratégiák kidolgozását. Továbbá, ez bonyolíthatja a választási folyamatot a nagyközönség számára, ami zavart okozhat és csökkentheti a különböző választások megértését. "A 2024-es Európai Parlamenti és Helyi Választások Magyarországon: Kockázateértékelés"; 2024. május 2.

<sup>10</sup> A 2010. évi L. törvény 10. §-át az önkormányzati képviselők és polgármesterek választásáról 2023 májusában módosították, hogy megemeljék a kompenzációs lista bejegyzésének küszöbét a 10 000 lakosnál nagyobb városokban tartott helyi önkormányzati képviselők választásán. A módosítás előtt a jelölő szervezeteknek legalább a település egyéni választókerületeinek felében kellett jelölteket állítaniuk ahhoz, hogy jogosultak legyenek kompenzációs lista létrehozására.

<sup>11</sup> Ezen módosítások szerint időközi választásokat nem lehet kitűzni a következő évi helyi önkormányzati választásokig, és bármely korábban kitűzött időközi választás csak akkor kerül megrendezésre, ha a kampány már megkezdődött.

<sup>12</sup> 2023 októberében Fodor Gábor, korábban az SZDSZ tagja, jelenleg független, javaslatot tett a Budapesti Közgyűlés választási rendszerének visszaállítására a 2014 előtti formátumra. Ez a javaslat gyorsan népszerűvé vált a médiában és a politikai körökben. 2023 novemberére a Mi Hazánk Mozgalom, Szabadi István képviselőjében, hivatalos módosításokat nyújtott be az önkormányzati és parlamenti választási törvények megváltoztatására, célul kitűzve Fodor javaslatának bevezetését a budapesti listákra és a parlamenti választások listás rendszerének visszaállítására. 2023. november 28-án rendkívüli parlamenti ülést hirdettek meg november 30-ra az Állami Számvevőszék jelentésének meghallgatására, de váratlanul kiderült, hogy a napirenden a választási szabályok módosítására vonatkozó javaslatok megvitatása is szerepel. Az ülés során a figyelem az Állami Számvevőszék jelentéséről a választási törvények módosítására irányuló vitákra terelődött. A főbb pontok között szerepeltek a módosítások igazságosságáról és lehetséges hatásairól szóló viták, különösen a helyi közgyűlések méretére és a kompenzációs listák bevezetésére vonatkozóan. 2023. december 12-én a Magyar Parlament szavazott és elfogadta a Mi Hazánk Mozgalom által javasolt módosításokat. A szavazás eredménye a következő volt: 135 szavazat mellette (elsősorban a Fidesz és a KDNP részéről), 40 szavazat ellene (elsősorban az ellenzéki pártok részéről, beleértve az MSZP-t, a DK-t és a Párbeszédet), és 6 tartózkodás (a Mi Hazánk Mozgalom képviselői tartózkodtak). Figyelemre méltó, hogy a Mi Hazánk által javasolt, a parlamenti választási szabályok formátumának visszaállítására vonatkozó módosítások nem mentek át, mindössze 13 szavazattal mellette és 156 ellene.

<sup>13</sup> A Velencei Bizottság Választási Ügyekben Alkalmazott Jó Gyakorlat Kódexe (II.2.b.) azt ajánlja, hogy "a választási törvény alapvető elemeit, különösen a választási rendszert, a választási bizottságok tagságát és a választókerületek határainak meghúzását, ne lehessen módosítani kevesebb mint egy évvel a választás előtt, vagy alkotmányban vagy magasabb szinten kell rögzíteni, mint a rendes törvényben."

A 2023 decemberében elfogadott "LXXXVIII. törvény a nemzeti szuverenitás védelméről"<sup>14</sup>, a választási eljárásról szóló törvény és a Büntető Törvénykönyv megfelelő módosításaival együtt, a legtöbb érdekelt fél számára komoly aggodalmat jelent. Számos missziós interjúalany ezt veszélyes eszköznek tekinti a közvélemény alakítására és a kormánykritikus hangok elhallgattatására. Emellett úgy is értelmezik, mint az ellenzék megfélemlítésének eszköze a választások során<sup>15</sup>.

## Választási rendszer

A helyi önkormányzati rendszer Magyarországon kétszintű struktúrában működik. Ez magában foglalja az önkormányzatokat helyi szinten és a megyei önkormányzatokat regionális szinten. Az ország 19 megyére és Budapest fővárosára oszlik.

Az önkormányzatok lefedik a falvakat, városokat, nagyvárosokat, megyei jogú városokat és a fővárosi kerületeket, míg a megyei önkormányzatok a szélesebb területi régiókat foglalják magukba. A fővárosi önkormányzat egyszerre működik települési és területi önkormányzatként.

A 2010. évi törvény a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásáról meghatározza, hogy a helyi önkormányzati képviselőtestületek és a megyei közgyűlések összetétele a helyi önkormányzati és polgármester-választásokat megelőző év szeptember elsejei népszámszám alapján történik<sup>16</sup>.

A 10 000 vagy annál kevesebb lakosú településeken a terület egyetlen választókerületet alkot, amely többmandátumos listás választási rendszert működtet<sup>17</sup>. A többmandátumos listás rendszerben a legtöbb érvényes szavazatot kapott jelöltek kerülnek megválasztásra a rendelkezésre álló helyek száma alapján. Ha szavazategyenlőség van, sorsolással döntenek a nyertes jelöltről. A választók annyi jelöltre szavazhatnak, ahány hely elérhető a többmandátumos listán. Ha egy jelöltet, aki többmandátumos listán szerepel, polgármesternek választják, akkor törlik a listáról, és helyét a következő legtöbb szavazatot kapott jelölt veszi át<sup>18</sup>.

A 10 000 főt meghaladó nagyobb településeken, valamint a fővárosi kerületekben a képviselőket vegyes választási rendszerben választják meg. Ez a rendszer egyéni választókerületeket és kompenzációs listákat kombinál. Ezen határok felett minden további 10 000 lakos után egy-egy újabb egyéni

---

<sup>14</sup>2023 november 21-én a Fidesz kormánypárt egyik egyéni országgyűlési képviselője benyújtotta a Nemzeti Szuverenitás Védelméről szóló törvényjavaslatot a Parlamentnek. 2023. december 12-én a Parlament elfogadta a LXXXVIII. törvényt a Nemzeti Szuverenitás Védelméről. A törvény 2023. december 22-én lépett hatályba. A törvénnyel együtt, 2023. december 12-én a Parlament elfogadta az Alaptörvény 12. módosítását. Ez a módosítás bevezette az R(4) cikket, amely előírja, hogy minden állami szerv köteles megvédeni Magyarország alkotmányos identitását és keresztény kultúráját. Továbbá előírja, hogy "az alkotmányos identitás védelme érdekében egy kardinális törvény által létrehozott független szerv működik."

<sup>15</sup> A Velencei Bizottság véleménye szerint, a 92-93. bekezdés alapján: a 2013. évi XXXVI. törvény a választási eljárásról való módosítása bevezeti a tilalmat arra vonatkozóan, hogy a jelöltek és a jelölőszervezetek külföldi támogatást kapjanak a választások során, valamint kötelezettséget ír elő az ilyen támogatás hiányának nyilvánosságra hozatalára. Ezenkívül a Büntető Törvénykönyvet módosították, hogy új bűncselekményt vezessenek be "A választók akaratának jogellenes befolyásolása" címmel (a Büntető Törvénykönyv 350/A cikkelye). Ez a módosítás magában foglalja a büntetési rendelkezések (a Büntető Törvénykönyv 52. cikkelye) és a meghatározások szakaszának (a Büntető Törvénykönyv 459(1) cikkelye) módosítását is. Továbbá a Velencei Bizottság megjegyzi, hogy "a politikai pártok és választási kampányok külföldi finanszírozásának korlátozása szokásos és elvileg összhangban van a nemzetközi bevált gyakorlattal és szabványokkal. Elvileg a meglévő jogi keret hiányosságainak bezárására irányuló erőfeszítések megfelelően a legitimitási normáknak. Azonban a jogi módosítások nem határozzák meg egyértelműen, hogy milyen kampánytevékenységek tiltottak, és hogyan kell megállapítani, hogy ezek külföldi forrásokból lettek-e finanszírozva. Nem veszik figyelembe a politikai pártok nemzetközi szintű együttműködését, és nem zárják ki a nemzetközi szervezetek általi finanszírozást, továbbá nem biztosítják a nemzetközi kötelezettségek tiszteletben tartását, beleértve az Európai Unió tagságából eredő kötelezettségeket." A 2023. évi LXXXVIII. törvény a nemzeti szuverenitás védelméről. 2024. március 18.

<sup>16</sup> A 2010. évi L. törvény 3. §-a az önkormányzati képviselők és polgármesterek választásáról.

<sup>17</sup> § 4 Ibid A képviselők számát a lakosság száma határozza meg az alábbiak szerint: legfeljebb 100 lakos esetén 2 képviselő, legfeljebb 1 000 lakos esetén 4 képviselő, legfeljebb 5 000 lakos esetén 6 képviselő, és legfeljebb 10 000 lakos esetén 8 képviselő.

<sup>18</sup> 13. § ibid.

választókerületi képviselőt választanak, míg minden további 25 000 lakos után egy-egy újabb kompenzációs listás képviselőt választanak<sup>19</sup>.

A kompenzációs lista és az országos nemzetiségi kompenzációs lista helyei a választókerületben fel nem használt szavazatok összesített száma alapján kerülnek kiosztásra<sup>20</sup>.

## **Budapest városi közgyűlésének rendszere**

Budapest, mint főváros, egyetlen választókerületként kezelt. A 33 fős városi közgyűlés tagjait pártlisták alapján választják meg, szemben a 2014 óta érvényes kerületi polgármesterekkel. A Budapest-fővárosi közgyűlés 32 mandátuma a fővárosi pártlistákon szereplő személyeknek kerül kiosztásra, akikhez csatlakozik a közvetlenül választott főpolgármester, aki a jogszabályok szerint a közgyűlés tagja<sup>21</sup>.

A pártlistás képviselet választási küszöbe 5%, ami azt jelenti, hogy egy politikai pártnak vagy pártszövetségnek a szavazatok legalább 5%-át meg kell szereznie ahhoz, hogy mandátumot szerezzen a közgyűlésben a pártlistás rendszer szerint.

## **Megyei választások**

Minden megyében a választók megválasztják helyi önkormányzati képviselőiket a megyei specifikus jelöltlisták alapján. Minden megye egyetlen választókerületet alkot. Azonban a megyei jogú városok és a főváros nem tartoznak ezekbe a választókerületekbe. A megyei közgyűlés képviselőinek száma a megye lakosságán alapul<sup>22</sup>.

Ahhoz, hogy egy közös megyei lista képviselethez jusson, el kell érnie egy meghatározott szavazati küszöböt. Ha a lista legfeljebb két jelölt szervezetből áll, a szükséges küszöb a megyei listákra leadott érvényes szavazatok 10%-a.

Ha azonban a közös megyei listát több mint két jelölt szervezet alkotja, a küszöb az érvényes szavazatok 15%-ára emelkedik. Fontos megjegyezni, hogy csak az azonos jelölt szervezetek által alkotott közös megyei listákra leadott érvényes szavazatok összesíthetők a küszöb eléréséhez.

## **Választási adminisztráció**

---

A 2024. június 9-i közös eljárást a választási igazgatási szervek párhuzamos szintű struktúrája irányítja, amely magában foglalja a választási bizottságokat, amelyeket egy hasonló, párhuzamos választási irodai struktúra támogat<sup>23</sup>.

<sup>19</sup> 5 §; 14. § Ibid Legfeljebb 25 000 lakos esetén 8 egyéni választókerületi és 3 kompenzációs listás mandátum van; legfeljebb 50 000 lakos esetén ez 10 és 4 mandátum; legfeljebb 75 000 lakos esetén 12 és 5 mandátum; legfeljebb 100 000 lakos esetén pedig 14 és 6 mandátum, továbbá minden további 10 000 lakos után egy további egyéni választókerületi képviselő és minden további 25 000 lakos után egy további kompenzációs listás képviselő.

<sup>20</sup> 14. § ibid.

<sup>21</sup> A 2010. évi L. törvény 6. §-a az önkormányzati képviselők és polgármesterek választásáról.

<sup>22</sup> A 400 000 lakosig terjedő megyékben minden 20 000 lakos után egy képviselő van, minimum 15 képviselővel. A 700 000 lakosig terjedő megyékben 20 képviselő van, plusz további egy képviselő minden 30 000 lakos után 400 000 felett. A 700 000 lakosnál nagyobb megyékben 30 képviselő van, plusz további egy képviselő minden 40 000 lakos után 700 000 felett.

<sup>23</sup> A 2013. évi XXXVI. törvény XVI. fejezete a választási eljárásról.

A közelgő választásokon működő különböző választási bizottságok közé tartozik az Országos Választási Bizottság/Országos Választási Iroda, 20 területi választási bizottság és a hozzájuk tartozó 20 területi választási iroda; 3 177 helyi választási bizottság/1 264 helyi választási iroda, valamint mintegy 10 119 szavazatszámoló bizottság.

A választási bizottságok független testületek, kizárólag a törvénynek tartoznak elszámolással. A törvény olyan elveket állapít meg, amelyek alapján ezek a bizottságok meghatározzák a választási eredményeket, fenntartják a választási folyamat integritását és jogszerűségét, pártatlanságot, tisztességet és jogszerűséget biztosítanak, és ha szükséges, helyreállítják a választás jogszerű rendjét. A bizottságok felelősek a választási viták rendezéséért és kampánytevékenységeikért, valamint más választásokkal kapcsolatos feladatokért.

A választási irodák olyan választási szervek, amelyek a választások előkészítésével, szervezésével és lebonyolításával kapcsolatos feladatokat látnak el. Ezek az irodák támogatják, segítik és titkárságként működnek a megfelelő szintű választási bizottságok számára.

A közelgő választások összetettsége ellenére az országos, valamint a megfigyelt területi és helyi szinteken a választási adminisztráció megfelelt a jogi követelményeknek és határidőknek. A folyamat magában foglalta az ajánlási ívek (azaz aláírások) részletes ellenőrzését a jelöltállításhoz, a szavazólapok jóváhagyását és más kapcsolódó feladatok elvégzését.

Az NVI fenntart egy weboldalt, amely különböző online forrásokat biztosít az érintettek és a választók számára. A választási naptár online interaktív formátumban elérhető, és minden érintett, valamint a választók valós időben követhetik azt.

## **Nemzeti Választási Bizottság (NVB) és Nemzeti Választási Iroda (NVI)**

A Nemzeti Választási Bizottság (NVB) egy állandó független testület, amely választott és delegált tagokból áll. Hét tagot és három póttagot az Országgyűlés választ meg a jelenlévő képviselők kétharmadának szavazatával kilenc évre, a köztársasági elnök javaslatára<sup>24</sup>. Az NVB elnökét és alelnökét a bizottság tagjai közül választják.

A parlamenti frakcióval rendelkező politikai pártok mindegyike delegálhat tagokat az NVB-be. Egy további tagot az NVB-be az EP-választásokra listát állító jelölő szervezetek is delegálhatnak, amelyeknek nincs parlamenti frakciójuk. Az EP-listát állító pártok delegált tagjai nem rendelkeznek szavazati joggal, de részt vehetnek az NVB ülésein tanácskozási joggal<sup>2526</sup>. A választások 2024. március 12-i bejelentése óta az NVB 26 ülést tartott. Az ülések nyitottak a jogosult személyek számára; a napirendeket előre közzéteszik; és a döntéseket nyilvánosan hozzák meg és teszik közzé a honlapon. A misszió által megfigyelt választási bizottságok és irodák országos, területi és helyi szinten átlátható módon végezték tevékenységüket. A választási adminisztráció minden szinten, beleértve a bizottságokat és irodákat is, nyitott a nemzetközi megfigyelők és más jogosult személyek számára. Az NVB üléseit

<sup>24</sup> Az NVI hét tagját és három póttagját 2022. szeptember 26-án választották meg; az NVI elnökét és alelnökét 2022. október 3-án választották meg.

<sup>25</sup> A 2013. évi XXXVI. törvény 27. § (2) és (3) bekezdése, valamint a 45. § (5) bekezdése a választási eljárásról.

<sup>26</sup> A 2013. évi XXXVI. törvény 333. § (2) bekezdése a választási eljárásról.

előre bejelentik, a napirendeket előre közzéteszik. A témákat megvitatják, és minden jelenlévő tag kifejezheti véleményét. Az NVB és az NVI döntéseit közzéteszik a saját weboldalukon.

Az NVB hatáskörei a 2024. június 9-i közös eljárás során a választások típusától függően változnak. Az önkormányzati választások esetében az NVB a TVB döntései elleni fellebbezési szerv<sup>27</sup>. Azonban hatásköre jelentősen bővül a nemzetiségi önkormányzati választások és az EP-választások esetében.

A nemzetiségi önkormányzati választások keretében az NVB kitűzi a képviselők általános választásait, felügyeli a jelöltlisták regisztrációját vagy elutasítását, és meghatározza az országos listák sorrendjét. Ezenkívül az NVB jóváhagyja a szavazólapok tartalmát és kezeli az ezekkel kapcsolatos kifogásokat. Meghatározza a nemzetiségi választások eredményeit is, megállapítja, mely listák érték el a szükséges szavazati küszöböt, és kiosztja a mandátumokat a megválasztott képviselőknek.

Az EP-választások esetében az NVB felelős a jelölő szervezetek és listák regisztrációjáért, a választási viták kezeléséért, valamint a szavazólapok jóváhagyásáért. Felügyeli a postai úton és külföldi képviselőkön leadott szavazatok számlálását, meghatározza a választások eredményeit, és kiadja a mandátumot szerzett képviselőknek az igazoló okmányokat. Ezenkívül az NVB feladata a választási eredményekkel kapcsolatos közlemények közzététele.

A Nemzeti Választási Bizottság iránymutatásokat ad ki a választási szervek számára a választási jogszabályok egységes alkalmazása érdekében. Az iránymutatás nem rendelkezik kötelező jogi hatállyal, csupán iránymutató jellegű, és nincs ellene jogorvoslat<sup>28</sup>.

Az NVI egy független, autonóm állami közigazgatási szerv, amely kizárólag a törvénynek van alárendelve, amely kimondja, hogy feladatait más szervektől elkülönítve és befolyástól mentesen kell ellátnia<sup>29</sup>.

Az NVI elnökét a köztársasági elnök nevezi ki a miniszterelnök javaslatára, a magasabb iskolai végzettséggel rendelkező magyar állampolgárok közül, akik az Országgyűlés tagjainak választásán választhatók. Az NVI felelős a választások előkészítésével és lebonyolításával kapcsolatos feladatokért. Ezek a feladatok magukban foglalják a választók tájékoztatásának pártatlan biztosítását, az NVB támogatását, a választásokhoz szükséges anyagok és technikai feltételek létrehozásának biztosítását, a központi választói névjegyzék fenntartását, a területi és helyi választási irodák működésének felügyeletét, valamint 147 külföldi képviselők választási iroda koordinálását.

Az NVI értesítette a választókat, valamint választói tájékoztató kampányt folytatott, külön választási plakátokat készített és terjesztett, televíziós közszolgálati hirdetéseket készített, és a szükséges információkat az NVI weboldalán közzétette<sup>30</sup>. A helyi választási tisztviselők szintén meghívó/információs kártyákat osztanak szét a választóknak.

<sup>27</sup> A választási szervek fellebbezési testületként a Nemzeti Választási Bizottság 2024. május 24-ig 28 fellebbezésről döntött.

<sup>28</sup> A közlegő választásokra a NVB két iránymutatást adott ki a választási eljárási törvények értelmezésére vonatkozóan. Az első iránymutatás, a 3/2024-es számú, a 2010. évi L. törvényre vonatkozik, amely az önkormányzati képviselők és polgármesterek választását szabályozza, különös tekintettel a fővárosi lista állítására jogosult jelöltek jelölésére. A második iránymutatás, a 4/2024-es számú, amelyet az NEO elnöke kezdeményezett, a 2013. évi XXXVI. törvény szerinti segített szavazásra összpontosít.

<sup>29</sup> Az Országos Választási Iroda (NEO) feladatait csak törvény írhatja elő.

<sup>30</sup> Az információs füzetek és a közszolgálati bejelentések online és a közösségi médiában is elérhetők.

Az NVI információs anyagokat is kiadott a helyi szintű választási bizottságok számára, útmutatók és közszolgálati hirdetések formájában, amelyek online elérhetők<sup>31</sup>. A személyes képzések mellett az NVI bevezette a szavazatszámoló bizottságok tagjai számára testreszabott online képzési modult<sup>32</sup>.

Az NVI egy összetett országos elektronikus rendszert vezetett be, amely a választási folyamatok javítását szolgálja. Ez a rendszer számos funkciót tartalmaz, beleértve a választói regisztrációt, az általános választási előkészületeket, a választási nap adatintegrációját - mint például a választói részvétel és az eredmények gyors továbbítása. A választási szoftver kezdeti tesztelési fázisa során néhány HVI problémákkal szembesült a protokoll szkennelési tevékenységgel kapcsolatban. Azonban a többség zökkenőmentes tesztelési tapasztalatokról számolt be. A második tesztkör problémamentesen zajlott, köszönhetően az NVI által nyújtott időben történő IT támogatásnak.

Három választás egyidejű lebonyolításának összetettségét szinte minden VBS képviselő kihívásként említette. Azonban néhány interjúalany elismerte, hogy a választások egy napra történő összevonása csökkenti a választási költségeket.

Az ENEMO megjegyzi, hogy a választási bizottságok és irodák iránt általános a bizalom a választási szereplők részéről. A jelentési időszak során a szereplők hangsúlyozták a VBS-ek minden szinten tanúsított szakmaiságát és pártatlanságát. Ugyanakkor, míg a misszió interjúalanyainak többsége megbízott a VBS-ek szakmaiságában és hatékonyságában, néhányan aggodalmukat fejezték ki a választási bizottságok tagjainak kinevezési folyamata kapcsán, amely a kormányzó többségi pártot részesítheti előnyben.

### **Területi Választási Bizottságok (TVB-k) és Területi Választási Irodák (TVI-k)**

20 TVB és TVI működik a közelgő választásokon, megfelelően a megyék és a főváros számának. A TVB összetétele választott és delegált tagokból áll.

Három tagot és legalább két póttagot a fővárosi és megyei közgyűlések választanak meg az önkormányzati képviselők és polgármesterek általános választását megelőző évben<sup>33</sup>.

Az önkormányzati képviselők és polgármesterek választási időpontjának kitűzése után a megyei listát vagy fővárosi listát összeállító jelölő szervezetek, valamint a főpolgármester-jelöltek mindegyike egy további tagot delegálhat a TVB-be<sup>34</sup>.

A TVB-k egyebek mellett felelősek a megyei és fővárosi listák regisztrációjáért. A szavazókörzeti jegyzőkönyvek alapján a TVB megállapítja a megyei közgyűlés választásának eredményét, a Budapest-fővárosi közgyűlés választásának eredményét, valamint a főpolgármester választásának eredményét<sup>35</sup>.

A TVB-k munkáját a megfelelő TVI-k támogatják, amelyek felelősek a választások szervezéséért, előkészítéséért és lebonyolításáért.

<sup>31</sup> Az EMB tagok számára készült [információs anyagok](#) online elérhetők.

<sup>32</sup> A [távoktatási modul](#) regisztráció után hozzáférhető.

<sup>33</sup> Ez a választási folyamat október 1. és november 30. között zajlik. A Regionális Választási Iroda vezetője felelős ezen tagok választására irányuló javaslat megtételéért.

<sup>34</sup> Azoknál a jelölő szervezeteknél, amelyek közös jelöltet állítottak vagy közös listát hoztak létre, a választási bizottság tagjainak delegálása közösen történik. Egyetlen jelölő szervezet vagy politikai párt, illetve független jelölt csak egy jogcímen delegálhat tagokat a választási bizottságba. Ez a korlátozás akkor is érvényes, ha több jogcím is rendelkezésre áll e jog gyakorlásához.

<sup>35</sup> A 2013. évi XXXVI. törvény 307/O(2) bekezdése a választási eljárásról.

A területi választási irodákat a megyei önkormányzat jegyzői vagy a fővárosi önkormányzat főjegyzői vezetik. A választási irodák vezetői nevezik ki a választási iroda tagjait. Közszolgálati tisztviselők és közalkalmazottak nevezhetők ki a választási irodák tagjaivá.

A TVB-k és TVI-k nyitottságot és átláthatóságot tanúsítottak az ENEMO megfigyelői felé. A politikai pártok, legyenek akár a kormányzó pártból, akár az ellenzékéből, bizalmat fejeztek ki szakmaiságuk és pártatlanságuk iránt.

## Helyi Választási Bizottságok (HVB-k) és Helyi Választási Irodák (HVI-k)

Helyi szinten a közelgő választásokat 3 177 helyi választási bizottság és 1 264 helyi választási iroda irányítja. Az egy szavazóköri településeken a HVB-k legalább öt tagból állnak, míg a több szavazóköri településeken a bizottságok legalább három tagból állnak. A jogszabály szerint a HVI-k független testületek, amelyek biztosítják a választások jogszerűségét és pártatlanságát.

A HVI-k irányítják és koordinálják a választások adminisztratív és logisztikai aspektusait. A HVI vezetője felelős több kulcsfontosságú feladatért, beleértve a szavazóköri kialakítását, a választói névjegyzékek kezelését, valamint a választások előkészítésének és lebonyolításának felügyeletét. A HVI-k fontos szerepet játszanak a választások technikai és operatív részeinek hatékony működésének biztosításában. Egyéb feladataik között az NVI felelős a jelölő szervezetek regisztrációs státuszának értesítéséért és a jelölések, valamint a választói ajánlások ellenőrzési folyamatának irányításáért.

Minden megfigyelt TVB és HVI/HVB regisztrálva lett a Választási Adminisztrációs Rendszerben (VAKIR)<sup>36</sup>. Ez a regisztráció egyszerűsíti a választási feladatok kezelését és a szükséges információk elérését.

## Választópolgárok regisztrációja

A helyi választásokon való szavazáshoz minden legalább 18 éves állampolgárnak, valamint a 16 évesnél idősebb házasságban élő állampolgároknak is joguk szavazás napján. Egyes személyek jogfosztásra kerülhetnek egyéni bírósági döntés alapján az értelmi képesség hiánya vagy büntetett előélet<sup>37</sup> miatt. Az ENEMO megjegyzi, hogy az értelmi fogyatékosok alapján történő szavazati jog megvonása ellentétes a nemzetközi normákkal<sup>38</sup>, ahogyan az említett házassági státusz<sup>39</sup> alapján történő megkülönböztetés is. A

<sup>36</sup> A Választási Adminisztrációs Rendszer (VAKIR) egy információmegosztó rendszer, amely végrehajtja és szervezi az választási folyamatokkal kapcsolatos adminisztratív feladatokat.

<sup>37</sup>2024. május 24-én összesen 74 403 ember szerepel a nem szavazók nyilvántartásában, ebből 26 774 személyt zártak ki bűncselekmények miatt, és 47 629 személyt zártak ki mentális képtelenség okán.

<sup>38</sup>"A 2006-os ENSZ Fogyatékos Személyek Jogairól szóló egyezmény 29. cikke kimondja, hogy lépéseket kell tenni annak érdekében, hogy a fogyatékkal élő személyek hatékonyan és teljes körűen részt vehessenek a politikai és közéletben azonos alapon másokkal, közvetlenül vagy szabadon választott képviselőikön keresztül, beleértve a fogyatékkal élő személyek számára a szavazás és a választás jogát és lehetőségét." "Továbbá, a 2013-as CRPD Bizottság 4/2011-es Kommunikációja, 9.4. bekezdése hangsúlyozza, hogy 'a szavazás jogának kizárása egy észlelt vagy valós pszichoszociális vagy intellektuális fogyatékosok alapján, ideértve egy egyedi értékelés alapján történő korlátozást is, diszkrimináció az alapján a fogyatékosok alapján, az Egyezmény 2. cikke értelmében'."

<sup>39</sup>"Az Emberi Jogok Nemzetközi Egyezményének 25. cikke 3. bekezdésében foglalt 25. általános megjegyzés: 'nincs engedélyezve különbségtétel a választójogok élvezetében a faji hovatartozás, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy egyéb vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyon, születés vagy egyéb státusz alapján'."



magyar állampolgárok, menekültek, huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező személyek, és az EU állampolgárok jogosultak a önkormányzati választásokon<sup>40</sup> való szavazásra.

A választói regisztráció Magyarországon passzív és folyamatos. A Központi Választási Nyilvántartást a Nemzeti Választási Iroda elektronikus nyilvántartásként tartja fenn, amelyet az állampolgárok személyes adat- és lakcímnnyilvántartásából és egyéb nyilvántartásokból<sup>41</sup> vonnak ki. A helyi választásokon való szavazati jog gyakorlásához a választóknak lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel kell rendelkezniük Magyarországon. A 2021-es törvénymódosítás (Az állampolgárok személyes adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló törvény) óta a tartózkodási hely meghatározása megváltozott, és az egyén által az állammal történő kommunikációra használt címet jelenti. Ezenkívül a választók csak annál a szavazóhelyiségnél szavazhatnak, ahol laknak. Azoknak a választóknak, akik másik bejegyzett lakhellyel is rendelkeznek, lehetőségük van arra, hogy eldöntsék melyik önkormányzatban szavazzanak, feltéve, hogy legalább 30 nappal a választás előtt<sup>42</sup> benyújtották a kérelmet. A helyi önkormányzati választások esetében a levélszavazás nem engedélyezett<sup>43</sup>. A választók legkésőbb május 31-ig kérhetik a külképviseleti szavazás, így szavazhatnak bejelentett lakcímükön.

Május 25-től, 7 678 134 magyar állampolgár, 137 078 másik EU-s tagállam magyar lakcímmel rendelkező állampolgára, valamint 35 779 menekült hosszú távú tartózkodási engedéllyel szerepelt a Központi Választási Nyilvántartásban, és volt jogosult a helyi önkormányzati választásokon<sup>44</sup> való szavazásra.

Az ENEMO megfigyelő jelentések általános bizalmat mutatnak a választói nyilvántartás pontosságában és megbízhatóságában, jelentős hiányosságok nélkül. Ugyanakkor néhány beszélgetőpartner aggodalmát fejezte ki annak kockázatával, hogy több szavazó lehet regisztrálva ugyanazon a címen, különösen kisebb településeken. További aggodalmak között szerepelt a személyes adatokkal való visszaélés és/vagy választói adatok kiszivárgása.

## Jelöltek regisztrációja

---

Minden szavazati jogokkal rendelkező állampolgárnak joga van indulni az önkormányzati választásokon. Egy magyar állampolgár, akinek nincs magyar címe, indulhat a választáson, feltéve, hogy felkerült a központi választói nyilvántartásba. Az önkormányzati választáson való induláshoz a jelölő szervezeteknek regisztrálniuk kellett a Nemzeti Választási Bizottságnál. Továbbá, a jelölő szervezeteknek és a választásokon induló jelölteknek ajánlóíveket (azaz aláírásokat) kellett gyűjteniük<sup>45</sup>.

<sup>40</sup> "Továbbá, az Európai Parlamenti választások esetében a magyar állampolgároknak joga van szavazni, valamint azoknak az EU állampolgároknak is, akik kérték regisztrálásukat az Európai Parlamenti választásokra Magyarországon. A kisebbségi választások esetében a magyar állampolgárok, akiknek magyar lakcíme van, és kérték regisztrálásukat kisebbségként, szavazhatnak a kisebbségi választásokon."

<sup>41</sup> A Központi Választói Nyilvántartással kapcsolatos rendelkezéseket az 2013. évi XXXVI. törvény V. fejezete tartalmazza az választási eljárásról szóló törvényben. Továbbá, a 47. rész 96. szakasza említi a központi választói nyilvántartásban szereplő adatok folyamatos frissítését az adatváltozásoknak megfelelően a személyes adatok és címek nyilvántartásában; a szavazati jog nélküliek nyilvántartásában; a szavazókör és választókerület nyilvántartásában; valamint az úti okmányok nyilvántartásában.

<sup>42</sup> A választók ezt online megtehették:

<https://www.valasztas.hu/kerelmek-magyarorszag-i-lakcim-mel-rendelkezo-knek>

<sup>43</sup> Azonban a levélszavazás engedélyezett az Európai Parlamenti választásokon.

<sup>44</sup> A Központi Választási Nyilvántartás szerint: <https://www.valasztas.hu/valasztopolgarok-szama-valasztastipusokent>. Ezenkívül az EP választásokon 7 678 134 magyar állampolgár magyar címre, 4 659 más EU-tagállam állampolgára magyar címre regisztrált szavazni, valamint 127 082 levélszavazásra jogosult választót tartalmazott a nyilvántartás.

<sup>45</sup> Az aláírásgyűjtés kapcsán többes jelölés lehetséges. Egy választópolgár aláírhat több jelölt vagy lista jelöltjévé, beleértve az Európai Parlament listáit, az önkormányzati jelöltek, a polgármesterjelöltek és a megyei listákat is.



A polgármesterek esetében, a 10 000 főnél kisebb lakosságú településeken a jelölteknek a szavazók 3%-ától kellett aláírásokat gyűjteniük. A 10 000 és 100 000 közötti lakosságú településeken és budapesti kerületekben a polgármester jelölteknek 300 választó aláírására volt szükségük. A 100 000 főnél több lakossal rendelkező településeken és budapesti kerületekben a jelölteknek 500 választó aláírását kellett összegyűjteniük. Budapest polgármesterjelöltjeinek 5000 választó aláírását kellett összegyűjteniük. Az önkormányzati tanácsok választásakor a 10 000 főnél kevesebb lakosú településeken a jelölteknek a választók 1%-ától kellett aláírásokat benyújtaniuk. A helyi tanácsok választásakor a 10 000 főnél több lakosú településeken, valamint a budapesti kerületekben a jelölteknek szintén a választók 1%-ától kellett aláírásokat gyűjteniük. A megyei közgyűlések esetében a listák benyújtásához a jelölő szervezeteknek legalább az adott megyében lévő választók 0,5%-ától kellett aláírásokat gyűjteniük (kivéve a megyei jogú városokban lévő választókat). A Budapesti Közgyűlés esetében a pártok és szervezetek listát nyújthatnak be vagy egy budapesti polgármesterjelölt jelölésével, vagy a fővárosban a 23-ból legalább 3 kerületben polgármester jelöltjeinek jelölésével.

A regisztrációs folyamatot követően, a jogi határidőig<sup>46</sup> 39,236 jelölt indul 551 jelölő szervezetből a helyi önkormányzati választásokon (összesen 775 regisztrált listával)<sup>47</sup>. Bár a jelölt regisztrációs folyamat általában befogadó volt, a missziót arról tájékoztatták, hogy néhány ellenzéki párt nehézségekbe ütközött elegendő aláírás gyűjtésében a helyi közösségekben, vagy jelöltlisták összeállításában. A jelölések elutasítása legtöbbször az elégtelen számú érvényes aláírás miatt történt, vagy az érintettek visszalépése<sup>48</sup> végett.

Az ENEMO megfigyelők jelentései Budapesten és Pécsen azt mutatják, hogy a Fidesz aláírásokat gyűjt független jelöltek/kapcsolódó jelölő szervezetek számára, amelyek kétségbe vonják ezeknek a jelölteknek a valódi függetlenségét. Néhány esetben a helyi választási bizottság döntést hozott (megrovás) a Fidesz jelöltekkel szemben, amiért azt állították, hogy függetlenként indulnak a regisztrációjuk<sup>49</sup> után. Egy másik esetben a helyi választási bizottság hasonló döntést hozott azokkal a jelöltekkel szemben, akik Fidesz-KDNP-ként indultak, de voltak kampány anyagaik amelyekben csak egy harmadik jelölő szervezet neve szerepelt.

Több küldetési tárgyaló társ aggodalmát fejezte ki néhány, a jelölő szervezetek által gyűjtött aláírások hitelességével kapcsolatban. Ezen felül legalább egy bűnügyi nyomozás indult olyan jelölő szervezetek ügyében, amelyek korábbi választásokon gyűjtött aláírásokat használtak fel, és ezeket újra benyújtották a jelenlegi választásokra, annak ellenére, hogy a listán elhunyt személyek<sup>50</sup> nevei is szerepeltek.

<sup>46</sup> A polgármesterjelöltek, egyetlen lista jelöltek, egyetlen választókerületi jelöltek és kisebbségi önkormányzati jelölteknek május 6-ig volt lehetőségük regisztrálni. Megyei listák esetében a regionális és nemzeti kisebbségi listákat jelölő szervezeteknek május 7-ig kellett benyújtaniuk a jelöltjeiket. Az EP választások esetében a határidő május 3. volt.

<sup>47</sup> Továbbá, 313 jelölt indul 38 jelölő szervezetből az EP választásokon 11 regisztrált listán; és 12 488 jelölt indul 109 jelölő szervezetből a kisebbségi választásokon (összesen 155 regisztrált listával).

<sup>48</sup> A következő számú személy jelöltségét utasították el: 80 polgármesterjelöltet; 1 fővárosi polgármesterjelöltet; 57 egyetlen lista jelöltet; 262 egyetlen választókerületi jelöltet; 38 jelöltet kiegészítő listákról; 55 megyei listajelöltet; és 351 kisebbségi jelöltet települési választásokra.

<sup>49</sup> <https://vtr.valasztas.hu/onk2024/valasztopolgaroknak/varmegyek-telepulesek/varmegyek/01/telepulesek/001?tab=candidates&filter=constituency>.

<sup>50</sup> Siófokon a helyi választási bizottság döntésében kijelentette, hogy két Fidesz jelölt, akik függetlennek nyilvánították magukat, megtevesztő volt a szavazók számára, és megsértette a választási eljárás alapelveit.

<sup>50</sup> Zala megyében egy büntetőeljárás indult azután, hogy a Területi Választási Iroda felfedezte egy korábbi, a COVID-19 járvány idején elhunyt polgármester nevét és aláírását egy jelölt ajánlólistán az aláírás ellenőrzési folyamatában. Az ellenőrzési rendszer nem jelzi, ha valaki elhunyt, csak azt, hogy jogosult-e ajánlani egy jelöltet vagy sem. Mivel a volt polgármester nyilvánvalóan nem szerepelt a jogosultak listáján, a Területi Választási Iroda az ügyet átadta a lakossági nyilvántartási hivatalnak, amely további 12 elhunyt személy aláírását találta ugyanazon a listán. Az ügyet ezután átadták a rendőrségnek, akik eljárást indítottak az ajánlások gyűjtéséért felelős személy ellen. Mindemellett a jelölő szervezet továbbra is regisztrált maradt, mivel a maradék érvényes aláírások meghaladták a szükséges küszöböt.

A misszió olyan megyékről is értesült, beleértve több kisebb települést is, ahol csak egyetlen jelölt indul a polgármesteri versenyen, korlátozva ezzel a versenyt és választási lehetőségeket az települések<sup>51</sup> szavazói számára.

## Választási kampány és kampányfinanszírozás

---

Mivel a 2024-es önkormányzati választások időpontját június 9-re tűzték ki, a kampány hivatalosan április 20-án kezdődött. Bár a hivatalos kampányidőszak csak 50 napig tart, a gyakorlatban a kampányok Magyarországon jóval korábban kezdődnek, ami folyamatos választási kampány hangulatot eredményez. A törvény tágran határozza meg a kampánytevékenységek fogalmát, amely magában foglal minden olyan tevékenységet, amelynek célja a választók döntésének befolyásolása, mint például a plakátok, a jelöltek közvetlen kapcsolattartása, a politikai hirdetések és a választási gyűlések<sup>52</sup>. A választási szervek által végzett tevékenységek és az állampolgárok közötti személyes kommunikáció azonban nem minősül a választási kampány részének.

Annak ellenére, hogy a választás napja előtt és napján nincs hivatalos kampány csend, bizonyos kampánytevékenységek tilosak. Az ENEMO beszélgetőpartnerei aggodalmukat fejezték ki az állami forrásokkal való esetleges visszaélésekkel kapcsolatban. A kormány kampány- és politikai üzeneteket küldött a COVID-19 oltási regisztrációk során gyűjtött e-mail címekre, ami személyes adat felhasználással kapcsolatban etikai kérdéseket vet fel<sup>53</sup>.

A kormányzó Fidesz párt gyakran használ közvetítőket, például a kormányzat által szervezett civil szervezeteket (GONGO-at), felülről irányított influencer platformokat és a kormány által ellenőrzött médiát üzeneteinek felerősítésére. A Fidesz és szatelliteszervezetei dominálnak az ellenséges dezinformációs narratívák magyarországi terjesztésében. Az ilyen narratívákra fordított összes kiadásoknak a Fidesz a 98%-át teszik ki<sup>54</sup>. Ezekkel a narratívákkal gyakran európai vezetőket vesznek célba, akiket háborúpárti állásponttal és egyéb hangulat keltő retorikával vádolnak<sup>55</sup>.

Belföldön Orbán Viktor miniszterelnök ellenzőit "háborúpártinak, migrációpártinak és gender pártinak"<sup>56</sup> bélyegzik, és azzal vádolják, hogy a "globalista lobbist" szolgálatában állnak<sup>57</sup>. Az ellenzéki pártokat és a független médiát "Soros György által finanszírozott külföldi ügynököknek"<sup>58</sup> nevezik. A kormánypárti Facebook-oldalak több mint 370 000 eurót költöttek az új ellenzéki szereplő, Magyar Péter lejáratására.

---

<sup>51</sup> Például több település Baranya megyében és Somogy megyében.

<sup>52</sup> A választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény 68. §. Kampányidőszak és kampányeszközök.

<sup>53</sup> Ezt az eseményt számos tárgyalópartner megfigyelte.

<sup>54</sup> A [Political Capital](#) mérései szerint.

<sup>55</sup> Olyan prominens személyiségek, mint Ursula von der Leyen, Emmanuel Macron, Donald Tusk, Olaf Scholz, valamint több német és lengyel miniszter gyakran kerülnek célkeresztbe.

<sup>56</sup> <https://youtu.be/74OUXkrwjs0?si=Psjip-11bZ-0X4Qx>.

<sup>57</sup> Áprilisban a CPAC Hungary tartotta konferenciáját, amelynek egyik előadója Orbán Viktor volt. Az alapítvány hangsúlyozza "békepárti" és "antiglobalista" megközelítését. <https://www.cpachungary.com/en/>.

<sup>58</sup> Hollik István, a Fidesz kommunikációs igazgatója például 2023-ban egy nyilatkozatában azt mondta, hogy a baloldali pártok kampánytámogatásainak jelentős része Soros György hálózatából származik, és ezt a pénzt a magyar választások befolyásolására használták fel. <https://www.fidesz.hu/hirek/a-gurulo-dollarok-ugye-soros-gyorgy-halozatahoz-vezet>.

<sup>59</sup> Egy másik példa a Fidelitas (a Fidesz ifjúsági szervezete) által az ellenzéki pártok külföldi finanszírozása ellen szervezett tüntetésen használt narratíva: [https://fidesz.hu/hirek/az-ellenzeki-partok-kulfoldi-finanszirozasa-ellen-demonstralt-a-fidelitas\\_0628](https://fidesz.hu/hirek/az-ellenzeki-partok-kulfoldi-finanszirozasa-ellen-demonstralt-a-fidelitas_0628).

Emellett ellenzéki politikusok "pedofilmentező"-ként emlegetik a kormánytisztviselőket, köztük Novák Katalint államfőt és Orbán Viktor miniszterelnököt, vitatott döntéseik okán<sup>60</sup>.

Az önkormányzati választások előtti néhány hétben kampány még nem folyik teljes gőzerővel. Az elmúlt időszakban kampánytevékenységek sok helyszínen még nem voltak annyira láthatóak, a kormányzó politikai pártok zártkörű találkozók tartottak ellenőrzött polgárok számára, és gyakran buszokkal vitték őket a rendezvényekre, hogy elkerüljék a kritikus kérdéseket. A közösségi médiában<sup>61</sup> gyakran használnak lázító hangnemet, valamint számos esetben negatív reklámot a plakátokon és óriásplakátokon<sup>62,63</sup>.

Az ENEMO megfigyelői több esetben is megállapították, hogy az állami forrásokkal visszaéltek kampánycélokra. Debrecenben és Nyíregyházán a helyi hatóságok akadályozták az ellenzéki jelölteket azzal, hogy megnehezítették a kampányhelyiségek megszerzését, és nyomást gyakoroltak a közsféra alkalmazottaira, hogy a kormányzó Fidesz pártot támogassák vagy arra szavazzanak. Szegeden a szocialista pártot képviselő polgármester a hivatalos rendezvényeket arra használta fel, hogy politikai töltetű beszédeket tartson, összekapcsolva az ünnepi eseményeket a kampányával. Hasonlóképpen, Pécsen a polgármesterjelöltek azzal vádolták a hivatalban lévő polgármestert, hogy monopolizálja a közterületi reklámfelületeket. Ezzel hangs

úlyozva hogy az állami források és a pártkampányok közötti határvonal elmosódott, függetlenül attól, hogy melyik párt van hatalmon. Ez ellentétben áll a koppenhágai dokumentum<sup>64</sup> 5.4. cikkével, amely kimondja, hogy biztosítani kell az állam és a politikai pártok közötti egyértelmű elkülönülést. A politikai pártok nem olvadhatnak össze az állammal. Az ENEMO aggodalmát fejezi ki az állami források gyakran pártpolitikai célra vannak használva, amelyek befolyásolják a választási folyamat tisztességességét és integritását. Az ilyen negatív gyakorlatok aláássák a demokratikus alapelveket, mivel egyenlőtlen pályát teremtenek, ahol az állami mechanizmusokat arra használják fel, hogy bizonyos politikai entitásokat előnyben részesüljenek másokkal szemben.

A folyamatban lévő kampányt lázító retorika és a negatív reklám széles körű alkalmazása jellemzi. A kormánypárt pedig erőforrásait és média hatalmát használja fel a politikai narratíva alakítására és az ellenzéki szereplők lejáratására. A rendkívül polarizált légkör rávilágít a közelgő választások feszült hangulatára.

## **Kampányfinanszírozás**

A kampányfinanszírozást Magyarországon a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (választási eljárási törvény) és az országgyűlési képviselők választásával összefüggő kampányköltségek átláthatóságáról szóló 2013. évi LXXXVII. törvény szabályozza, mindkettőt 2020-ban módosították. A kampányfinanszírozás felügyeletét az Állami Számvevőszék és az Államkincstár végzi. Azonban a tény,

<sup>60</sup> A [Political Capital](#) becslése szerint az ellenzéki politikusok a teljes közösségi médiakampányuk 2%-át költötték a kegyelmi botrányt érintő ellenséges narratívák népszerűsítésére, a legtöbbet a Demokratikus Koalíció (DK). A narratíva népszerűsítésére használt ellenséges kifejezések a következők voltak: "Orbán pedofilhálózat"; "pedofil pártfogó elnök"; "pedofil futtatók"; "aljas gyermekvédelmi törvény"; "a Fidesz pedofiljainak vadászterülete".

<sup>61</sup> Budapesten, a TikTok-on Szentkirályi nevéssé teszi Karácsony Gergely főpolgármestert az angol nyelvtudás és a jogosítvány hiánya miatt. Válaszul Karácsony korábban azt állította, hogy apja autóbalesetben bekövetkezett halála után kerülte el a vezetés megtanulását. Az interneten használt uszító nyelvezetű eseteket az ENEMO megfigyelői Egerben és Debrecenben is megfigyelték.

<sup>62</sup> Debrecenben negatív reklám az ellenzéki jelöltekkel szemben, Miskolcon pedig gyalázkodó plakátok.

<sup>63</sup> Győrben Pintér Bence független polgármesterjelöltet veszik célba a lejárató kampányban. Az MSZP-s párthoz való tartozását jelző plakátokat ragasztottak ki megveszerte.

<sup>64</sup> [1990 Koppenhágai Nyilatkozatot](#).

hogy nincs lehetőség fellebbezni az általuk készített döntések, következtetések vagy kiszabott bírságok ellen, aláássa az elszámoltathatóságot és a rendszer igazságosságát.

A kampány kiadásokra vonatkozó jogi korlátozások hiánya kritikus kérdés, ellentétben a parlamenti választásokkal, ahol vannak korlátozások. Ez lehetővé teszi a jelöltek és a pártok számára, hogy bármennyi pénzt elköltsenek, ami egyenlőtlen verseny feltételeket teremt. Ezen felül sem a jelöltek, sem a jelölő szervezetek nem kapnak központi kampányfinanszírozást az önkormányzati választásokon. A jelöltek csak akkor juthatnak állami forrásokhoz, ha elegendő választói támogatást tudnak felmutatni. Ezeket a költségeket a szavazás napját követő 15 napon belül el kell számolniuk. E pénzeszközökkel való visszaélés súlyos szankciókat von maga után, például a kapott összeg kétszeresének visszafizetését.

A külföldi finanszírozás mind az európai parlamenti, mind az önkormányzati választások esetében tilos, így biztosítva, hogy a kampányfinanszírozás hazai forrásból származzon. A pártok és egyesületek nem használhatnak külföldi forrásokat a választók döntésének befolyásolására. Az Állami Számvevőszék feladata, hogy a választást követő egy éven belül ellenőrizze a kampányfinanszírozást, és megvizsgálja a közpénzek felhasználását.

Ezen előírások ellenére a pártok pénzügyi átláthatósága továbbra sem megfelelő. Nincs szigorú határidő a pénzügyi jelentések honlapjukon való közzétételére, és a jelentések nem tartalmazzak elegendő részletet az alapos nyilvános ellenőrzéshez. A legtöbb politikai párt azt állítja, hogy kampányait tagdíjakból és mikroadományokból finanszírozzák, míg a jelöltek gyakran személyes vagy jelölőszervezetektől származó bevételekre támaszkodnak. A politikai pártok túl költséges támogatásának megakadályozására irányuló intézkedések hiánya, beleértve a választási kampányokra fordított kiadások korlátozását, ellentétben áll a GRECO ajánlásaival.<sup>65</sup>

A misszió tárgyalópartnerei aggodalmukat fejezték ki az árnyékfinanszírozási gyakorlatokkal kapcsolatban, beleértve a kormány által szervezett nem kormányzati szervezetek (GONGO-k) és állami vállalatok, valamint a be nem jelentett finanszírozási források felhasználását. Ezek az aggályok különösen a kormánypártokkal szemben merültek fel, amelyek kampányfinanszírozását gyakran nemzeti szinten kezelik, ha közvetlenül jelölteket állítanak. Emellett a kormánykoalíciónak az ellenzéki pártokhoz képest aránytalan finanszírozáshoz való állítólagos hozzáférése tovább súlyosbítja a kampányfolyamatban tapasztalható egyenlőtlenségeket.

Az önkormányzati választásokra vonatkozó kampányfinanszírozási szabályok ellentétesek a Velencei Bizottság előírásaival. A Velencei Bizottság például előírja, hogy a politikai pártok kiadásait korlátozni kell az esélyegyenlőség biztosítása érdekében<sup>66</sup>. Az ENEMO megjegyzi, hogy az önkormányzati választások kampánykiadásaira vonatkozóan nincsenek jogi korlátozások, ellentétben a parlamenti választásokra vonatkozó szabályozott korlátozásokkal. Ez az eltérés lehetővé teszi a korlátlan költségesítést, ami egyenlőtlen versenyfeltételeket teremt, ami hátrányos helyzetbe hozza a kisebb pártokat és a független jelölteket, és sérti a szigorú vagy arányos egyenlőség elvét.

Bár a jogszabály súlyos szankciókat tartalmaz a közpénzekkel való visszaélésért, a fellebbezési eljárás hiánya jelentősen gyengíti a szankciók végrehajtását. Ez a hiányosság aláássa a kampányfinanszírozás

<sup>65</sup> A Miniszteri Bizottság Rec(2003)4 ajánlása a tagállamoknak a politikai pártok és a választási kampányok finanszírozása terén tapasztalható korrupció elleni közös szabályokról (GRECO) szerint "az államoknak fontolóra kell venniük olyan intézkedések elfogadását, amelyek megakadályozzák a politikai pártok túlzott finanszírozási igényeit, például a választási kampányok kiadásainak korlátozását".

<sup>66</sup> [Venice Commission's Code of Good Practice in Electoral Matters](#).

felügyeletének hatékonyságát, ellentétben a Velencei Bizottság iránymutatásaival. Az esélyegyenlőség a kampányfinanszírozás terén megköveteli a közpénzek szigorú vagy arányos elosztását. Központi kampányfinanszírozást azonban nem biztosítanak a jelölteknek vagy jelölő szervezeteknek. A jelöltek és jelölőszervezetek csak akkor juthatnak közpénzekhez, ha elegendő választói támogatást tudnak felmutatni, és a választások után el kell számolniuk kiadásaikkal. Ez a követelmény potenciálisan hátrányos helyzetbe hozza az új vagy kisebb pártokat, amelyek kezdetben nem tudják igazolni a választók támogatását, így nem felel meg a nemzetközi normákban meghatározott egyenlőségi elveknek.

A kiadási korlátok hiánya, a nem megfelelő átláthatóság, a méltányos állami finanszírozás hiánya, az aránytalan média-hozzáférés és az árnyékfinanszírozási gyakorlatok mind hozzájárulnak az egyenlőtlen versenyfeltételekhez. Emellett a felügyeleti döntésekkel kapcsolatos fellebbezési eljárás hiánya aláássa az elszámoltathatóságot és a méltányosságot.

## Média

---

### Média Tájékp áttekintése

Magyarország legfrissebb sajtószabadság-indexe 62,96<sup>67</sup> 100-ból, ami a 72. helyet jelenti a 180 ország közül. Ezzel Magyarország egyike annak a két uniós országnak, amely a legalacsonyabb helyezést érte el a világ sajtószabadság-indexében. Emellett Orbán Viktor miniszterelnök szerepel a Riporterek Határok Nélkül (RSF) 37 sajtószabadság veszélyeztető listáján<sup>68</sup>. A magyarországi média környezetet gyakran kritizálják a médiához való aránytalan hozzáférés és a kormánykoalíciónak tulajdonított finanszírozás mértéke miatt az ellenzéki pártokhoz képest<sup>69</sup>. Ez az egyenlőtlen kihat a média megjelenésekre, ami aláássa az esélyegyenlőséget a választásokon. Emellett a demokratikus elveket a független újságírók korlátozott hozzáférése a közérdekű információkhoz, a médiamunkások megfélemlítése, a kibertámadások, a jogi és pénzügyi nyomásgyakorlás is megkérdőjelezi, így olyan környezetet teremt, amely nem kedvez a teljes körűen tájékozott és elkötelezett választóknak.

A magyarországi média tulajdonlásról készült kutatás szerint a piac közel 80%-át a KESMA Alapítvány<sup>70</sup> által vezetett kormánypárti médiumok teszik ki. A beszélgetőpartnerek arról tájékoztatták a missziót, hogy a kormánypárti média központilag irányított, önálló szerkesztőségek nélkül, amelyen keresztül azonos vagy hasonló narratívákat terjesztenek<sup>71</sup>. A kormánypárti médiumok listája gyakran bővül, egyre több propaganda oldallal, mint például a Megafon Központ, amelyet 2020-ban hoztak létre<sup>72</sup> a jobboldal hangjának erősítésére és állítólag "a baloldali-liberális internetes dominanciájának ellensúlyozására"<sup>73</sup>. A

---

<sup>67</sup> A Riporterek Határok Nélkül Világsajtószabadság Indexe, a linke kattintva elérhető információk: [Magyarország | RSF](#)

<sup>68</sup> [A magyar szuverenitási törvény Orbán Viktor újabb veszélyes provokációja a független média ellen | RSF](#)

<sup>69</sup> [A Velencei Bizottság választási ügyekben követendő helyes gyakorlatról szóló kódexe](#) hangsúlyozza a kiegyensúlyozott magyarországi médiatudósítás és a műsoridőhöz és reklámfelülethez való méltányos hozzáférés szükségességét.

<sup>70</sup> [Mindenholt a Fidesz-barát média dominál - Mérték \(mertek.eu\)](#).

<sup>71</sup> Az azonos elírások gyakori előfordulása több kormánypárti kiadványban is egyértelműen jelzi a központosított média ökoszisztémát.

<sup>72</sup> [Országos cégjegyzék " Megafon Digitális Inkubátorház Nonprofit Kft. \(nemzeticetgar.hu\)](#)

<sup>73</sup> [Főoldal - Megafon \(megafon.hu\)](#).



Megafon ingyenes<sup>74</sup> képzéseket szervez a jobboldali támogatók számára, hogy professzionális Megafon influencerekké váljanak .<sup>75</sup>

A kormánypárti média dominanciája ellenére Magyarországon létezik független média, amely az ENEMO beszélgetőpartnerei szerint nem áll a kormánypárt befolyása alatt. Ezek közé tartozik az RTL Klub televíziós csatorna, a Partizán YouTube-csatorna, a HVG hetilap, a Népszava<sup>76</sup> , valamint olyan online portálok, mint a 24.hu és a 444.hu. Állítólag a kormánypárti média jelentős előnyt élvez a Fidesz-KDNP lojálisok (magánszemélyek és szervezetek) jelentős befektetései miatt. Ez súlyosbítja a független média versenyhátrányát, amelyet egyetlen politikai párt vagy oligarcha sem finanszíroz.

Az ENEMO beszélgetőpartnerei szerint a független média fő finanszírozási forrásai közé tartoznak az olvasói hozzájárulások, a YouTube bevételek, a könyvkiadás, a reklámok és egy kis százalékban a támogatások. A pénzügyi támogatás ilyen kis része ellenére a kormánypárt és a kormánypárti média gyakran becsmérlően "dollárbaloldálnak" nevezi ezeket a független médiumokat, azzal vádolva őket, hogy Soros György finanszírozza őket, azzal a céllal, hogy külföldi érdekeket szolgáljanak.

A médiumok harmadik csoportját az úgynevezett "szürke zónás" médiumok alkotják, amelyek nem nyilvánítják ki nyíltan a kormányhoz való kötődésüket, de mégis van valamilyen kapcsolat. Az Index.hu egy ilyen szürke zónás online hírportál kiemelkedő példája. Bár az Index.hu általában elfogulatlanak tűnő beszámolókat tesz közzé, időnként a kormány érdekeit szolgálja azáltal, hogy a kormánypártnak kedvező történéseket közöl, és kerüli a kormánnyal szembeni kritikát. Ezért több beszélgetőpartner "trójai faló projektként" emlegette ezt a médiumot, utalva arra, hogy miközben ez a médium fenntartja a semlegesség látszatát, finoman a kormány napirendjét támogatja.

A missziót arról tájékoztatták, hogy a független újságírók jelentős akadályokba ütköznek, amikor a kormányról és a Fidesz képviselőiről szóló nyilvános információkhoz szándékoznak hozzájutni, és gyakran hazaárulónak bélyegzik őket, akik külföldi érdekeknek dolgoznak. Az állami intézményektől érkező közérdekű információk iránti megkereséseiket gyakran késleltetik, a válaszadási idő jellemzően két hónapig is eltarthat, amikor az információ általában már nem releváns. Emellett a független újságírókat gyakran nem hívják be a Fidesz/miniszterelnök sajtótájékoztatóira, vagy tartózkodnak a részvételtől, mivel nem valószínű, hogy engedélyezik számukra, hogy kérdéseket tegyenek fel, ami tovább korlátozza a kormánypárt átláthatóságát és elszámoltathatóságát.

Az ENEMO beszélgetőpartnerei tisztázták, hogy ők, mint újságírók, soha nem szembesültek fizikai támadásokkal a kormánypárt részéről, és nem számítanak arra, hogy ilyen helyzetek előfordulhatnak<sup>77</sup> ebben a választási ciklusban. Ugyanakkor azt állították, hogy médiájuk 2023 decemberében és 2024 márciusában DDoS<sup>78</sup> támadások áldozata lett.

## Jogi keret

Az Alaptörvény garantálja a szólás- és véleménynyilvánítás szabadságát. Elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, valamint biztosítja a demokratikus közvélemény kialakításához szükséges

---

<sup>74</sup> [GYIK - Megafon](#)

<sup>75</sup> [Főoldal - Megafon \(megafon.hu\)](#): "A Facebook tele van baloldali álhírekkel. Brüsszelben a közösségi média cenzúráját követelik a jobboldalon, a baloldal már a TikTokon érzékenyít. Mi a Megafonnál nem nézzük tétlenül, ahogy a virgocok átveszik a feleket az uralmat. Képzéseket indítunk és naponta új tartalommal vagyunk jelen a neten. Legyél te is digitális szabadságharcos!"

<sup>76</sup> [Magyarország | RSF](#)

<sup>77</sup> Ezt követően több médium is arról tájékoztatta a missziót, hogy megerősítették szerveiket a hasonló támadások esetére.

<sup>78</sup> Az elosztott szolgáltatásmegtagadásos támadás olyan rosszindulatú kísérlet, amely egy célzott szerver, szolgáltatás vagy hálózat normál forgalmának megzavarására irányul azáltal, hogy a célpontot vagy a környező infrastruktúrát internetes forgalom áradatával elárasztja. Bővebben a következő címen: [Mi az elosztott szolgáltatásmegtagadási \(DDoS\) támadás? | Cloudflare](#)

információk szabad terjesztésének feltételeit. A magyar médiaszabályozás az Alaptörvény mellett a médiaszolgáltatásokról és a tömegtájékoztatásról szóló CLXXXV. törvény (Mttv.), valamint a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (Sztv.).

A politikai reklám fogalma olyan programokra vonatkozik, amelyek valamely párt, politikai mozgalom vagy kormány támogatását szolgálják, vagy arra ösztönöznek, illetve ezek nevét, célját, tevékenységét, szlogenjét vagy emblémáját népszerűsítik, és amelyek a reklámhoz hasonló módon jelennek meg vagy kerülnek közzétételre, arra vonatkozó tilalommal, hogy a politikai reklámhoz tilos véleményt vagy értékelő magyarázatot csatolni<sup>79</sup>. A fizetett hirdetések mind a nyomtatott, mind az elektronikus médiában engedélyezettek, amelyeknek a jogszabályban meghatározott határidőkön belül árlistát kell készíteniük és közzétenniük az Állami Számvevőszék honlapján<sup>80</sup>. Eddig 138 médium tett eleget ennek a követelménynek. A beszélgetőpartnerek szerint a Fidesz tartózkodik a független médiumokban való hirdetésektől, míg a kormánypárti médiumok vonakodnak közzétenni árlistáikat, hogy megakadályozzák az ellenzéket abban, hogy reklámfelületekhez jusson.

A nemzeti szuverenitás védelméről szóló, 2023 decemberében elfogadott új 2023. évi LXXXVIII. törvény jelentős aggályokat vet fel. A törvény létrehoz egy új szervet, a Szuverenitásvédelmi Hivatalt<sup>81</sup>, amely széleskörű jogkörrel rendelkezik arra, hogy bármely médium finanszírozásáról és tevékenységéről információt kérjen, és vizsgálja<sup>82</sup> a tudósításait. Bár a magyar médiaszabályozás hagyományosan védi az újságírók forrásainak titkosságát, az új Hivatal, amely Magyarország Alaptörvényében van rögzítve, megkerülheti ezt a védelmet. A törvény akár három évig terjedő szabadságvesztéssel sújthatja azokat, akiket a rendelkezéseinek megsértéséért elítélnék.<sup>83</sup>

E törvény elfogadása széles körű kritikát váltott ki. Több magyar civil szervezet elítélte a jogszabályt, tíz független hírügynökség pedig nyílt levelet írt alá, amelyben elítélték azt, azzal vádolva a magyar kormányt, hogy igazságtalanul "külföldi érdekeket szolgálónak" bélyegzi őket<sup>84</sup>. A független médiaszervezetek tájékoztatták a missziót azon aggodalmaikról, hogy a Szuverenitásvédelmi Hivatal külföldi finanszírozási forrásaik miatt megpróbálhatja bezárni őket. Ezek az aggodalmak a kormányzó Fidesz párt azon törekvéséből erednek, hogy a független médiát "nemzeti fenyegetésnek" bélyegezze, és ezzel hiteltelenné tegye és aláássa hitelességüket. Az aggodalmakat tetézi, hogy a Fidesz frakcióvezetője, Kocsis Máté nyíltan kijelentette, hogy a törvény célja, hogy "megnehezítse a baloldali újságírók dolgát"<sup>85</sup>. Ez a kijelentés félelmet keltett azzal kapcsolatban, hogy a jogszabályt politikai eszközként használják fel a politikai ellenzék elnyomására és a média narratívájának ellenőrzésére.

A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (NMHH) az ország közszolgálati műsorszolgáltatójaként működik<sup>86</sup>. Bár ez a szerv jogilag köteles független szervként működni, az ENEMO beszélgetőpartnerei

<sup>79</sup> A médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációs eszközökről szóló 2010. évi CLXXXV. törvény 203. § 55. pontja.

<sup>80</sup> [Árlisták - Állami Számvevőszék \(asz.hu\)](#).

<sup>81</sup> 2023. évi LXXXVIII. törvény a nemzeti szuverenitás védelméről

<sup>82</sup> "(2a) A nemzeti szuverenitás védelméről szóló törvény szerinti feladatok ellátásának elősegítése érdekében a Nemzeti Információs Központ az információkérések teljesítésével kapcsolatos feladatai ellátása során az információkérésekkel összefüggésben rendelkezésre álló vagy keletkező információk felhasználásával tájékoztatási tevékenységet végez a Szuverenitásvédelmi Hivatal részére." A nemzeti szuverenitás védelméről szóló 2023. évi LXXXVIII. törvény 24. §, 2a. pont,

<sup>83</sup> A nemzeti szuverenitás védelméről szóló 2023. évi LXXXVIII. törvény 350/A. §.

<sup>84</sup> [Telex: A "Szuverenitásvédelmi Hatóság" káros és jogállamiság-ellenes, mégsem félemlíti meg a független médiát.](#)

<sup>85</sup> <https://telex.hu/english/2023/11/21/hungarian-parties-and-candidates-who-accept-money-from-abroad-could-face-up-to-three-years-in-prison>.

<sup>86</sup> Az NMHH az elnökből, a Médianácsból és a Médianács Hivatalából áll. Az NMHH elnökét a miniszterelnök választja ki, és Magyarország köztársasági elnöke nevezi ki kilenc évre, amely idő alatt nem lehet tisztségéből elmozdítani. A Médianács tagjait a parlament nevezi ki, ahol a Fidesz-KDNP koalíció kétharmados szupertöbbséggel rendelkezik, amit arra használnak fel, hogy a kormánypárthoz kötődő, egyértelmű politikai profillal rendelkező személyeket nevezzék ki.

azt állítják, hogy az NMHH a hatalommegosztás miatt politikailag függő és a kormánykoalíciónak alárendelt, és hogy az NMHH elzárkózik a független nem kormányzati szervezetekkel vagy újságírókkal való együttműködéstől.

## Hagyományos és online média

A médiatérben mind a köz-, mind a magánmédia megtalálható. A két fő országos kereskedelmi televíziós csatorna a TV2 és az RTL Klub. Ezek a csatornák ingyenesen foghatóak, és széles hatókörűeknek és népszerű műsoruknak köszönhetően jelentős befolyással bírnak a közvéleményre. A fő közszolgálati műsorszolgáltató az MTVA (Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap), amelyet a magyar állam finanszíroz a Nemzeti Média- és Infokommunikációs Hatóságon keresztül. Mind a TV2, mind az MTVA az Orbán-kormányt támogatóknak számít, és mint ilyenek, jelentősen befolyásolják a többi kormánypárti média narratíváját.

Az ENEMO beszélgetőpartnerei a kormánypárti médiát propagandagépezetként írják le, amelynek célja a "másik oldal" (azaz az ellenzéki politikai szereplők) megfélemlítése és demobilizálása azáltal, hogy lejáratja őket és lerombolja a közvéleményben kialakult képüket. Ebben a választási ciklusban a leginkább hiteltelenítő narratívák eddig egyértelműen Magyar Pétert célozták meg. A lejárató narratívák mellett gyakran terjednek a magyar médiatérben orosz befolyás alatt álló narratívák is. Az online portálok, mint például a Daily News Hungary és számos más kormánypárti médium<sup>87</sup> olyan narratívákat terjesztenek, hogy az EU és az USA kényszerítette Magyarországot a háborúban való részvételre<sup>88</sup> és hogy a Fidesz-kormány inkább békét akar. Nemrég, május 21-én Menczer Tamás, a Fidesz kommunikációs igazgatója nyilvánosan felszólította Joe Biden amerikai elnököt és David Pressman amerikai nagykövetet Magyarországon, hogy ők a háború folytatását akarják<sup>89</sup>. A retorika, amelyet a kormánypárti média használ, szisztematikusan úgy kerül megválasztásra, hogy a polgárok érzelmeire apelláljon, "békepárti szavazóknak" nevezve őket, és a Fidesz győzelmét "békepárti győzelemnek" címkézve. A hagyományos és elektronikus médiában terjesztett narratívák nagy részét a Facebookon is terjesztik. A politikai szereplők nagy összegeket költenek e narratívák további terjesztésére és elérésük növelésére.

A politikai nyomás a helyi médiában is nyilvánvaló, különösen azokban az önkormányzatokban, ahol a kormánypárt politikai hatalmat gyakorol<sup>90</sup>. Az önkormányzati választásokon indulók nem élveznek egyenlő hozzáférést a médiához. A médiumok, különösen a Fideszhez kötődő médiumok, hajlamosak a kormánypártnak és a vele kapcsolatban álló pártoknak kedvezni, és több tudósítást és pozitív ábrázolást nyújtanak számukra. Ezzel szemben az ellenzéki pártok és a független jelöltek gyakran korlátozott és kevésbé kedvező tudósításban részesülnek. Helyi szinten az ENEMO megfigyelői megjegyezték, hogy hasonló a helyzet Kaposváron, ahol a KaposTV, a helyi televízió a hivatalban lévő polgármester irányítása alatt áll<sup>91</sup>. Debrecenben a debreciner.hu online hírportál függetlennek számít, és állítólag a Fidesz feketelistáján szerepel. Az ENEMO beszélgetőpartnerei szerint annak elérhetősége és befolyása korlátozott.

<sup>87</sup> "[Menczer Tamás: Biden és budapesti embere a háború folytatását akarja - ORIGO](#) "

<sup>88</sup> "[Orbán pártja: Joe Biden és budapesti embere be akarja szorítani Magyarországot a háborúba - Daily News Hungary](#)".

<sup>89</sup> Emellett Menczer nyíltan kiállt Donald Trump volt amerikai elnök mellett, kiemelve, hogy ő képes lenne békét teremteni, és hogy a háború talán nem történt volna meg, ha Trump akkoriban elnök lett volna. Elérhető a linken: [Orbán pártja: Joe Biden és budapesti embere be akarja szorítani Magyarországot a háborúba - Daily News Hungary](#)

<sup>90</sup> [MertekFuzetek25.pdf](#), 49. oldal.

<sup>91</sup> Szita Károly (Fidesz).



A jelentéstételi időszakban egyértelmű jelei voltak annak, hogy a kormánypárti média megpróbálta félrevezetni a közvéleményt. Az MTVA vezérigazgatója ugyanis az EP-választások vezetői vitájára információt<sup>92</sup> küldött a résztvevő pártoknak, azt állítva, hogy a négy témát az Európai Parlament által megrendelt 2024 tavaszi Eurobarométer-felmérés eredményei alapján állította össze. Az MTVA szerint ezek a témák az európaiak számára a következők: az Európai Unió védelme és biztonsága; a migráció/menekültügy; a mezőgazdaság és/vagy a demokrácia és a jogállamiság (az utóbbi kettő közül lehet választani), amelyek a legfontosabbak az európaiak számára, és amelyeknek az EP-választási kampány részét kell képezniük. Az Eurobarométer aktuális eredményei azonban azt mutatják, hogy az európaiak számára a négy legfontosabb téma a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem (33), a közegészségügy (32), a gazdaság támogatása és új munkahelyek teremtése (31), az EU védelme és biztonsága (31)<sup>93</sup>.

## **Közösségi média<sup>94</sup>**

A közösségi média, különösen a Facebook, a választási versenyzők politikai stratégiájának kulcsfontosságú eleme ezeken a választásokon. A politikai szereplők arra használják a Facebookot, hogy kommunikáljanak választóikkal, információkat osszanak meg tevékenységükről és részt vegyenek a nyilvános diskurzusban. A média jelentős információforrásként támaszkodik a Facebookra, mivel a politikai szereplők gyakran használják a Facebook-bejegyzéseket vitákra és egymás elleni támadásokra.

A Fidesz stratégiaileg hatalmas pénzügyi forrásokat fordított arra, hogy uralja a közösségi médiát. A Lakmusz<sup>95</sup>, a közösségi média költségeiről szóló jelentése szerint a Fidesz költsége április elejétől kezdve drámaian megnőtt, és május közepére érte el a mintegy 376.720.059 forintos kiadási csúcst<sup>96</sup>. Bár a Fidesznél lényegesen kevesebbet, de a DK párt is befektetett közösségi média hirdetésekbe, kb. 56.177.901 Ft-ot<sup>97</sup> és a Momentum 27.859.159 Ft-ot<sup>98</sup> 2023. december 31. és 2024. május 18. közötti időszakban. A többi párt viszonylag alacsony és stabil költési szokásokat tart fenn, 147.963 Ft-tól<sup>99</sup> (Munkáspárt) és 12.370.391 Ft-ig (MSZP) terjedő összegben. Az ellenzéki pártok nemcsak a közösségi média reklámköltségekben vannak lemaradva a Fidesz mögött, hanem a Fidesz megbízottjai, például a Megafon influencerek (Csenge Ibolya, Bohár Dániel stb.) mögött is. A Lakmusz legfrissebb heti<sup>100</sup> költségekről szóló bontása szerint Dobrev Klára ellenzéki jelölt Facebook-oldala a 9. helyen áll a 10 legjobban hirdetett oldal között<sup>101</sup>. Az ő fiókjá a Fidesz, a Megafon influencerek és a hirado.hu kormánypárti médiumok alatt helyezkedik el.

A Fidesz posztjai arra összpontosítanak, hogy az EU-t és az Egyesült Államokat vádolják a háború támogatásával, és lejáratják Brüsszelt és annak politikáját. A másik oldalon a Megafon influencerek becsmérlő nyelvezetet, szarkazmust és gúnyos narratívákat használnak a Magyar hitelességének

<sup>92</sup> Dr. Molnár Csaba a Facebook-oldalán tette közzé a kapott meghívót, amely elérhető a <https://shorturl.at/zCM6C> címen.

<sup>93</sup> Az Eurobarométer a következő linken érhető el: [EP 2024 tavaszi felmérés: Eurobarométer felmérés \(europa.eu\): Használja szavazatát - Visszaszámlálás az európai választásokig - 2024 április - Eurobarométer felmérés \(europa.eu\)](https://www.eurobarometer.europa.eu/hasznalja-szavazatat-visszaszamlalas-az-europai-valasztasokig-2024-aprilis--eurobarometer-felmérés-europa.eu).

<sup>94</sup> Az ENEMO a jelentési időszakban korlátozott mértékű közösségi médiafigyelést végzett a Crowd Tangle platform segítségével, hogy figyelemmel kísérje a szereplők Facebook-tevékenységét, valamint hogy azonosítsa az összehangolt, nem hiteles viselkedés, a gyűlöletbeszéd és a káros online magatartás egyéb formáinak lehetséges jeleit. Magyar Péter azonban a közösségi médiakampánya céljaira a személyes Facebook-fiókját használja, ami miatt az ENEMO nem tudta a Crowd Tangle platformon keresztül nyomon követni a fiókját.

<sup>95</sup> [Választások 2024 - Lakmusz](#)

<sup>96</sup> Kb. 977 072 EUR.

<sup>97</sup> Körülbelül 145 704 EUR.

<sup>98</sup> Körülbelül 72,256 EUR.

<sup>99</sup> Kb. 384 EUR.

<sup>100</sup> 05/12/2024 - 05/18/2024.

<sup>101</sup> [Választások 2024 - Lakmusz](#).

alálására<sup>102</sup>. Ilyen retorikával nem találkozunk a Fidesz hivatalos Facebook-fiókján, ami azt jelenti, hogy a Fidesz valószínűleg inkább a hivatalos kommunikációjában a tartózkodóbb és kevésbé uszító hangnemet részesíti előnyben.

A Fidesz kampányára, miszerint az EU a háborút támogatja, Márki-Zay Péter ellenkampányt indított, amelynek célja, hogy leleplezze a Fidesz vádjainak szerinte képmutató voltát. A<sup>103</sup> közösségi médiában közzétett posztjain keresztül rávilágít a Fidesz tisztségviselőinek olyan kijelentéseire, amelyek a militarizálás preferálására utalnak, mint például Lázár János, aki támogatta a fegyvergyárak magyarországi építését. Márki-Zay kiemelte a Fidesz azon törvénymódosításait is, amelyek megkönnyítik a halálos fegyverek szállítását. Ez a poszt arra irányul, hogy a kormánypártot a háború valódi támogatójaként tüntesse fel, ami éles ellentétben áll az EU és az USA politikájával szembeni nyilvános állásfoglalásukkal.

Az egyik fő aggály az, hogy a közösségi média továbbra sem szabályozott. Ráadásul a magyar jog szerint csak a politikai pártoknak van kiadási korlátjuk, de ez nem vonatkozik a kampányrendszerük más szereplőire. Ez lehetőséget teremt a pártok megbízottjai számára, hogy kiterjedt közösségi média kampányokat folytassanak jogi korlátozások nélkül.

## A nemek képviselete

---

A Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézetének 2023-as nemek közötti egyenlőségi indexe Magyarországot a 27 uniós tagállam közül a 26. helyre sorolta, ami a hatalmi dinamika szempontjából az utolsó helyek egyikét jelenti. Annak ellenére, hogy Magyarország Alaptörvénye<sup>104</sup> megerősíti a nemek közötti egyenlőséget, és intézkedéseket ír elő az esélyegyenlőség és a társadalmi befogadás érdekében<sup>105</sup>, a nők részvétele a politikában továbbra is feltűnően alacsony, mivel a jogi keret nem elégséges a részvételük fokozására. Az évek során számos kezdeményezés született a nők politikai képviseletének növelését célzó jogi kvóták bevezetésére, de a politikai akarat hiánya miatt többször is kudarcot vallottak.

A magyar Országgyűlés az EU-ban a legrosszabbak között van a nemek képviselete tekintetében<sup>106</sup>. Jelenleg a 199 nemzetgyűlési képviselőből csupán 28 nő (14,07%)<sup>107</sup>. Magyarországnak 2022. május 10-től 2024. február 26-ig volt női elnöke. Novák Katalin volt az első nő és a legfiatalabb elnök, 44 évesen lépett hivatalba. A gyermekbántalmazási kegyelmi botrányt követően Novák február 11-én élőben lemondott<sup>108</sup> a televízióban<sup>109</sup>. Ezt követően az akkori igazságügyi miniszter, Varga Judit, aki jóváhagyta a kegyelmet, ugyanebben a hónapban szintén lemondott. Jelenleg nincs női miniszter a magyar kormányban.

---

<sup>102</sup> A Megafon influencerei például többször is célkeresztbe vették Magyar Pétert, becsmérlően "Pszichopeti" becenévvel illették, és azt sugallták, hogy fél a nyilvános vitától. Elérhető: <https://shorturl.at/kyzoR>; (1) Facebook.

<sup>103</sup> (1) Facebook.

<sup>104</sup> Magyarország Alaptörvénye: [73811993-c377-428d-9808-ee03d6fb8178](https://www.parlament.hu/73811993-c377-428d-9808-ee03d6fb8178) (parlament.hu)

<sup>105</sup> (XV. cikk, 4. pont).

<sup>106</sup> Gender Equality Index 2022, elérhető a következő címen: [HU\\_2022\\_factsheet.pdf](https://ec.europa.eu/equality/gender-equality-index-2022) (europa.eu)

<sup>107</sup> [Képviselek listája - Országgyűlés Háza - Országgyűlés](https://www.parlament.hu/73811993-c377-428d-9808-ee03d6fb8178) (parlament.hu)

<sup>108</sup> [Novák Katalin magyar köztársasági elnök lemond a gyermekmoleesztálási botrány miatt](https://www.bbc.com/news/world-europe-61484444) (bbc.com)

<sup>109</sup> A Parlament 2024. február 26-án jóváhagyta lemondását. [Az Országgyűlés elfogadta Novák Katalin lemondását](https://www.fidesz.hu/hirek/2024/02/26/novak-katalin-lemondasa) (fidesz.hu)

A nők jobban képviseltetik magukat a helyi közigazgatásban, különösen a budapesti kerületekben, ahol a helyi politikusok mintegy 25%-a nő. Különösen figyelemre méltó Budapest XX. kerülete, ahol a helyi politikusok 47 százalékát teszik ki a nők. Országosan a települések 20 százalékát női polgármesterek vezetik, és a nagyobb megyei közgyűlésekben a nők a helyek 18 százalékát foglalják el<sup>110</sup>.

Az Nemzeti Választási Bizottságban csak két női tag van.

## Nemzeti kisebbségek

---

Az Alaptörvény megerősíti a Magyarországon<sup>111</sup> élő nemzeti kisebbségek jogait. Az 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól, 13 hivatalosan elismert nemzeti kisebbséget sorol fel Magyarországon<sup>112</sup>, és további rendelkezéseket tartalmaz a jogaikról, ideértve a nemzeti kisebbségi önkormányzatok választását és azok hatásköreit is.

A nemzeti kisebbségek képviselőinek lehetőségük volt a részvételre a nemzeti kisebbségi önkormányzati választásokon. A regisztrációs folyamat általában befogadó volt a választásokon induló nemzeti kisebbségek számára. Azonban Nemzeti Választási Bizottság jóváhagyása után a Nemzeti Választási Iroda csak 11 nemzeti kisebbségi nyelven állított össze szavazólapokat, amelyek magukban foglalták az összes nemzeti kisebbséget a roma és örmény nyelvek kivételével.

Az Nemzeti Választási Iroda weboldalán található információ arról, hogy hogyan vehetnek részt a nemzeti kisebbségek a jelöltállítási folyamatban, ezen kívül videós anyagok is fellelhetőek, információval a szavazásról a kisebbségi választásokon<sup>113</sup>, azonban a tartalom nem található meg a nemzeti kisebbségi nyelveken. Összesen 126 nemzeti kisebbségi lista indul a választásokon helyi szinten<sup>114</sup>. A szlovén nemzeti kisebbségnek nincsen listája a kisebbségi választásokon. Összesen 328,019 kisebbséghez tartozó választó jogosult a szavazásra a kisebbségi választásokon<sup>115</sup>.

Néhány nemzeti kisebbségi beszélgetőtárs említette az állami érdektelenséget és pénzügyi támogatás hiányát, ami negatívan befolyásolja jelenlétüket, különösen választások idején.

---

<sup>110</sup> [Magyarországon a politika főként a férfiak játéka \(rferl.org\)](#)

<sup>111</sup> Az Alaptörvény XXIX. cikkelye kimondja, hogy "Magyarországon élő nemzeti kisebbségek az állam alkotó részei. Minden magyar állampolgár, aki nemzeti kisebbséghez tartozik, jogosult arra, hogy szabadon kifejezze és megőrizze identitását. A Magyarországon élő nemzeti kisebbségeknek joguk van az anyanyelvüket használni, a nevüket a saját nyelvükön alkalmazni, egyénileg és kollektíve, a saját kultúrájukat ápolni, és anyanyelvükön lévő oktatásban részesülni."

<sup>112</sup> Örmény, Bolgár, Horvát, Német, Görög, Lengyel, Roma, Román, Ruszin, Szerb, Szlovák, Szlovén és Ukrán.

<sup>113</sup> <https://www.valasztas.hu/2024-evi-europai-parlament-önkormányzati-es-nemzetisegi-valasztasok>

<sup>114</sup> Roma 64, Német 16, Román 10, Horvát 8, Szlovák 6, Ukrán 6, Szerb 5, Ruszin 4, Görög 3, Lengyel 2, Bolgár 1, Örmény 1.

<sup>115</sup> A nemzeti kisebbségekhez tartozó választópolgárok száma, akik szavazhatnak a kisebbségi választásokon: Bolgár: 1382, Görög: 3052, Horvát: 11260, Lengyel: 3349, Német: 54 085, Örmény: 2994, Roma: 222 349, Román: 7697, Ruszin: 4234, Szerb: 2509, Szlovák: 12 100, Szlovén: 844, Ukrán: 2164.

## A fogyatékossgal élő személyek bevonása

---

A jogi keretrendszer tartalmaz előírásokat a fogyatékossgal élő személyek jogairól. Magyarország 2007 óta részese a Fogyatékos Személyek Jogairól szóló Egyezménynek (CRPD). Emellett találhatóak speciális jogi rendelkezések a törvényben a választási eljárásról, amelyek biztosítják a fogyatékossgal élő személyek részvételét a választásokon<sup>116</sup>. A 88. szakasz szabályozza a segítségnyújtást a fogyatékossgal<sup>117</sup> élő választóknak, kimondva, hogy a fogyatékossgal élő személyek különböző típusú segítséget igényelhetnek a szavazati joguk gyakorlásához, például Braille írásos informatív választási meghívókat; hozzáférhető formátumú tájékoztató anyagokat; hozzáférhető szavazóhelyiségeket; Braille írásos szavazólapokat<sup>118</sup>; mozgóurnás szavazást<sup>119</sup>.

A küldetéshez eljuttatott információk szerint 47,629 személyt fosztottak meg a szavazati jogaiktól bírósági döntés alapján, mentális képtelenségeikre hivatkozva. Az állampolgárok választójogának az intellektuális fogyatékossgal alapján való megvonása ellentétes a nemzetközi szabványokkal (lásd a Jelöltregisztrációs részt). Továbbá kritizálja ezt az Értelmi Fogyatékossgal Élők és Segítőik Országos Érdekvédelmi Szövetsége<sup>120</sup>.

Az információk hozzáférhetőségének biztosítása érdekében a fogyatékossgal élő személyek számára a politikai hirdetéseket feliratozni kell, vagy jelyelvi tolmácsolással ellátni az audiovizuális médiumokat. A politikai hirdetéseket megrendelők felelősek azért, hogy ezeknek az előírásoknak megfeleljenek.

Az előírásoknak megfelelően a Nemzeti Választási Iroda Braille írásos szavazólapot és/vagy könnyen érthető anyagokat biztosít a választónak, ha a kérelem legkésőbb hatvannyolc nappal az Választási Nap előtt benyújtásra kerül. A választó legkésőbb négy nappal a választások előtt<sup>121</sup> kérhet hozzáférhető szavazóhelyiséget. Ha a választó bejegyzett címén lévő szavazóhelyiség nem hozzáférhető, a Helyi Választási Irodának hozzáférhető szavazóhelyiséget kell kijelölnie a neki, ugyanazon a településen és választókerületben. A Nemzeti Választási Iroda weboldalán a választók találhatnak információt arról, hogy egyes választókerületekben, melyik szavazóhelyiség teljesen hozzáférhető kerekesszékesek<sup>122</sup> számára. A Nemzeti Választási Iroda weboldalán<sup>123</sup> elérhető videó anyag tartalmaz információkat arról, hogy hogyan lehet kérvényezni hogy az ezt igénylő szavazók, hozzáférhető szavazóhelyiségbe legyenek regisztrálva, valamint a mozgóurnát és Braille írásos szavazólapokat.

---

<sup>116</sup> Az V. törvény 3. §-a a fogyatékossgal élő választót úgy határozza meg, mint "az olyan választót, akinek jelentős mértékben korlátozott vagy nincs érzékszervi képessége, különösen látás és hallás terén, vagy jelentős mértékben korlátozott vagy nincs mozgásképessége, vagy mentális kapacitása, vagy jelentősen korlátozott kommunikációs képessége van, és ez állandó hátrányba helyezi a társadalmi életben való aktív részvételének szempontjából".

<sup>117</sup> Az 181. cikkely (1 bekezdése): az olvasni nem tudó választópolgár, vagy aki testi fogyatékossgal vagy bármilyen más ok miatt nem képes szavazni, választhat egy segítőt, vagy ha ez nem lehetséges, akkor a Választási bizottság két tagját igénybe veheti segítségül.

<sup>118</sup> A Braille írásos szavazólap-mintának biztosításra kell kerülnie a szavazókörökben, ahol olyan választók szerepelnek a szavazókör választási névjegyzékében, akik a 88. cikk c) pontja szerint kértek segítséget, legkésőbb a szavazás napját megelőző kilencedik napon (május 31).

<sup>119</sup> A mozgóurna igénylésének határideje június 9., 12 óra.

<sup>120</sup> Az említett szervezet választói oktatást biztosít az választások előtt. Emellett levelet küldött a jelölteknek, amelyben arra kérik őket, hogy kampányuk során és a választások után is támogassák az értelmi fogyatékossgal élő személyek érdekeit, valamint információt nyújtanak az értelmi fogyatékossgal élő személyeknek, hogyan képviselhetik saját érdekeiket a kampány során: [Ascend Kezikönyv WEB 2023.pdf](#); [Ascend ONK Tájékoztató WEB.pdf](#); [Letter to candidates - ÉFOÉSZ](#).

[Ascend Kezikönyv WEB 2023.pdf \(efoesz.hu\)](#); [Ascend ONK Tájékoztató WEB.pdf \(efoesz.hu\)](#); [Letter to candidates - ÉFOÉSZ \(efoesz.hu\)](#).

<sup>121</sup> Az akadálymentesített szavazóhelyiségek igénylésének határideje június 5.

<sup>122</sup> [National Election Office - Local Government Elections \(valasztas.hu\)](#).

<sup>123</sup> <https://www.valasztas.hu/2024-evi-europai-parlamentni-onkormanyzati-es-nemzetisegi-valasztasok>.

## Panaszok és fellebbezések

---

A választási jogi keret részletes rendelkezéseket tartalmaz a helyi önkormányzati választásokkal kapcsolatos panaszok és fellebbezések kezelésére<sup>124</sup>. Különleges szabályok vonatkoznak a nyomtatott és internetes média tartalmára vonatkozó kifogásokra, a média típusához igazodó határidőkkel és feltételekkel (lásd: Média fejezet).

A kifogásokat választók, jelöltek, jelölő szervezetek és más, az ügyben érintett természetes és jogi személyek, valamint jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek nyújthatják be. A kifogásokat írásban kell benyújtani az illetékes választási bizottsághoz a vélt jogsértést követő három napon belül. A kifogásoknak tartalmazniuk kell a jogsértés részletes leírását, bizonyítékokat és a benyújtó személyes adatait. Az NVI a honlapján sablonokat biztosít a kifogás vagy fellebbezés benyújtására jogosult szereplők számára. Ezek a sablonok ajánlott iránymutatásokként szolgálnak, biztosítva, hogy a panaszosok minden jogilag szükséges adatot megadjanak.

A HVI-k elbírálják a szavazatszámoló bizottságok tevékenységeivel és döntéseivel kapcsolatos kifogásokat, valamint a szavazókörökben elkövetett egyéb cselekményekkel kapcsolatos kifogásokat, és minden olyan kifogást, amely kifejezetten többmandátumos listával, egyéni választókerülettel, kompenzációs listával vagy polgármester-választással kapcsolatos. A HVI döntései ellen a TVB-hez lehet fellebbezni, amely a HVI-k döntéseinek fellebbviteli szerve. A TVB-k elbírálják az összes, megyei vagy fővárosi önkormányzati választásokkal és a főpolgármester választásával kapcsolatos kifogást, valamint a TVB illetékességi területén belül történt és a HVI hatáskörén kívül eső cselekményeket.

Az ENEMO megjegyzi, hogy nincs egységes online nyilvántartás a HVI-khez és TVB-khez benyújtott kifogásokra. Azonban az NVB-hez benyújtott fellebbezések és kifogások online elérhetők a megfelelő döntésekkel és a bírósági döntésekkel, ha a döntés bírósági felülvizsgálat tárgyát képezi.

Az NVB dönt minden olyan kifogásról, amely nem tartozik a HVI-k és TVB-k hatáskörébe, és az NVB illetékes a TVB-k által hozott döntések tekintetében. Pozitívan, az NVB nyilvános üléseket tart a panaszok és fellebbezések kezelésére. Döntéseit, valamint a Kúria döntéseit azonnal közzéteszik a honlapon, növelve a folyamat átláthatóságát. Az illetékes választási bizottság elutasíthatja a kifogást, ha azt nem jogosult személy nyújtotta be, késve nyújtották be vagy hiányoznak a szükséges információk. A kifogások visszavonhatók a választási bizottság végső döntésének meghozataláig. Ha több kifogás hasonló kérdésekre vonatkozik, a bizottság egyesítheti őket közös vizsgálatra és értékelésre. A választási bizottság a beérkezéstől számított három napon belül köteles döntenie a kifogásokról. Ha a kifogás egy folyamatban lévő tevékenységre vonatkozik, azt a tevékenység időtartama alatt lehet benyújtani, és a határidőt az utolsó napjától számítják, amikor a vitatott helyzet fennáll.

A választási jogorvoslati keret célja egyértelmű és hierarchikus folyamat biztosítása, kizárva a párhuzamos joghatóság lehetőségét, és megkövetelve a panaszosoktól, hogy kimerítsék az összes

---

<sup>124</sup> A 2013. évi XXXVI. törvény a választási eljárásról, XII. fejezet részletes rendelkezéseket tartalmaz a jogorvoslati lehetőségekről, és konkrét rendelkezések találhatóak a 138/K. cikkben, a 307/P-307/Q-307/R szakaszokban a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választására; a 156. cikk 330. szakaszában az országos nemzetiségi önkormányzati képviselők választására; valamint a 167. cikk 345. szakaszában az EP választások, valamint a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek és az országos nemzetiségi önkormányzati képviselők együttes eljárásban történő választására vonatkozóan.



rendelkezésre álló jogorvoslati<sup>125</sup> lehetőséget mielőtt bírósághoz fordulhatnának<sup>126</sup>. A párhuzamos joghatóság tilalma biztosítja a döntéshozatal következetességét és egységességét a választási viták rendezésében.

Minden természetes és jogi személy, valamint jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, amelyet érint egy illetékes választási bizottság másodfokú végleges döntése vagy az NVB által hozott végleges döntés, jogosult bírósági felülvizsgálati kérelmet benyújtani a Kúriához<sup>127</sup>. A HVB vezetője által az egyéni választókerületek elrendezésére vonatkozó döntés bírósági felülvizsgálati kérelmét a határozat közzétételi időszakában kell benyújtani. Ezt a kérelmet a területi bíróság bírálja el<sup>128129</sup>.

Május 25-ig 345 ügy szerepel az NVB nyilvántartásában a közelgő választásokkal kapcsolatban. Ezek közül 28 ügy a TVB-k döntései elleni fellebbezés, többnyire a jelöltállítással és az állítólagos jogellenes kampánytevékenységgel vagy kampányanyagokkal kapcsolatosak<sup>130</sup>. Néhány esetben, amikor az NVB jogsértést állapított meg, csak további jogsértések megtiltását rendelte el, anélkül, hogy szankciókat szabott volna ki<sup>131</sup>. Tizenhat NVB-döntést tovább fellebbeztek a bírósági felülvizgálatra, a legtöbb NVB-döntést a bíróság helybenhagyta.

Néhány bírósági felülvizsgálati kérelmet elutasítottak eljárási okok miatt, például a panaszos jogi címének hiánya<sup>132</sup> vagy helytelen személyi azonosító számok miatt<sup>133</sup>. Néhányat elutasítottak a másodfokú döntési szakaszban a fellebbezési határidők elmulasztása miatt.

---

<sup>125</sup> Például a Bíróság visszaküldte a fellebbezést a Nemzeti Választási Bizottságnak (NVB) felülvizgálatra, mert a választási bizottságok minden szintjét nem merítették ki.

<sup>126</sup> Természetes és jogi személyek, valamint az ügyben érintett szervezetek bírósági felülvizgálatot kérhetnek a hatáskörrel rendelkező választási bizottság által hozott másodfokú végleges döntések, valamint az NEC által hozott végleges döntések ellen. Bírósági felülvizgálatra csak akkor kerülhet sor, ha minden jogorvoslati lehetőséget kimerítettek, vagy ha a jogorvoslati lehetőségeket a törvény rendelkezései kifejezetten kizárják. A jegyzőkönyvbe vett döntések nem tartoznak bírósági felülvizgálat alá.

<sup>127</sup> A 2013. évi XXXVI. törvény 222. § (1)-(3) bekezdése a választási eljárásról.

<sup>128</sup> A 2013. évi XXXVI. törvény a választási eljárásról 307/Q §

<sup>129</sup> A bíróságnak az alkalmazás beérkezésétől számított három napon belül határozatot kell hoznia, de ez az időtartam tizenöt napra is kiterjeszhető, ha az alkalmazás olyan választásra vonatkozik, amelynek időpontját még nem határozták meg. Ezen eljárások során a bíróság mind az ellenkezett végleges határozatot, mind annak eljárási lefolytatását vizsgálja. A bíróság az eredeti határozatot fenntarthatja vagy megváltoztathatja megállapításai alapján.

<sup>130</sup> Összesen eddig a Bíróság 62 döntést hozott bírósági felülvizsgálati kérelmek ügyében. Ezek az esetek többsége jelölt vagy lista regisztrációjával, valamint illegális kampányolással vagy kampányanyagokkal kapcsolatos. Az egyik jelentős ügy a Kormányzati Információs Központ által 2024. május 10-én az info@kormany.hu címről küldött e-mailekkel kapcsolatos, amelyekben a NATO terveiről tájékoztatták azokat a polgárokat, akik a Covid-19 oltási kampány során adták meg e-mail címüket. A panaszos kifogást nyújtott be az NVB-hez, azzal érvelve, hogy az eset személyes adatok választási célokra történő felhasználását jelentette, és így megsértette a választási elveket. Az NVB elutasította a kifogást, amelyet továbbítottak a Kúriához. A Kúria a kérelmező kérését elfogadhatatlannak találta, mivel az eset nem érintette közvetlenül a választójogi jogait vagy kötelezettségeit.

<sup>131</sup> Például 2024. május 24-én az NVB felülvizsgálta Szűts András Krisztián, egy független egyéni listás jelölt által benyújtott fellebbezést, amelyben a 2024. május 20-i Fejér megyei TEC döntését támadta meg, amely elutasította panaszát, miszerint Sukoró polgármestere megsértette a választási törvényeket azáltal, hogy 2024. május 15-én egy nyilvános rendezvényen iskolás gyerekeket használt kampányeszközként. Az NVB 11 szavazattal 2 ellenében megsemmisítette a Fejér megyei TEC döntését, és megállapította, hogy a polgármester megsértette a 2013. évi XXXVI. törvény 2. § (1) bekezdésének (c) és (e) pontjait. Megállapították, hogy a polgármester a szülők beleegyezése nélkül iskolai időben használt iskolás gyerekeket kampányeszközként. Az NVB megtiltotta a polgármester további jogsértéseit, és megjegyezte, hogy a döntés ellen a Kúriánál lehet fellebbezni.

<sup>132</sup> Például az LEC megtagadta egy jelentkező független polgármesterjelöltként való regisztrációját, mivel nem volt elegendő érvényes ajánlása. A Hajdú-Bihar megyei TEC elutasította a jelentkező fellebbezését, hivatkozva a jogalap és a jelentkező címének hiányára. A jelentkező bírósági felülvizgálatot kért, állítva, hogy a fellebbezés tartalmazta a szükséges magyarázatokat és hivatkozásokat. A bíróság megalapozatlannak találta a kérelmet, megerősítve, hogy a fellebbezés nem tartalmazta a jelentkező címét, és helybenhagyta a TEC döntését.

<sup>133</sup> Például a bírósági felülvizgálatot elutasítják, mert a kérelmező nem tartalmazta a személyazonosító számot.

## Megfigyelők

---

Az ENEMO és számos másik nemzetközi megfigyelő által tett ajánlások ellenére nincsenek jogszabályi rendelkezések a belföldi pártatlan választási megfigyeléssel kapcsolatban. Ezért nincs lehetőség a belföldi civil társadalom számára a megfigyelésre, eltérően jógyakorlatoktól. A parlamenti képvisellel rendelkező jelölő szervezeteknek volt lehetőségük delegálni tagokat a választási bizottságokba. Azonban az ENEMO megjegyzi, hogy nincs rendelkezés arra vonatkozóan, hogy a helyi választásokon induló szervezetek delegálhatnak-e megfigyelőket a szavazóhelyiségi bizottságokba. A jogot a szavazatszámoló bizottság megfigyelésére csak azok a nemzeti kisebbségi listák kapják, amelyek jelöltet állítottak önkormányzati szinten vagy regionális (megyei) listával rendelkeznek a kisebbségi választásokon.

Az nemzetközi megfigyelőket az Nemzeti Választási Iroda akkreditálja, és joguk van megfigyelni az választás összes folyamatát<sup>134</sup>. Május 25-ig három nemzetközi szervezet<sup>135</sup> valamint delegáció és nyolc ország<sup>136</sup> küldött meghatalmazott megfigyelőket, összesen 47 regisztrált megfigyelővel.

Az ENEMO rendelkezik a legtöbb akkreditált nemzetközi megfigyelővel a 2024-es választásokon. Az ENEMO megfigyelői általában képesek megfigyelni az folyamatban lévő választási előkészületeket akadályok nélkül, és a misszió eddig profitált a Választási Szervek nyitottságából és együttműködéséből.

---

<sup>134</sup> A nemzetközi megfigyelők regisztrációjának határideje az Választási Nap előtti kilencedik nap.

<sup>135</sup> ENEMO, OSCE-ODIHR, és Election-Watch.EU.

<sup>136</sup> Kazahsztán, Üzbegisztán, Azerbajdzsán, Indonézia, Törökország, Grúzia, Montenegró, Bosznia-Hercegovina.

## Az ENEMO-ról

A Választás Figyelő Szervezetek Európai Hálózata (ENEMO) egy nemzetközi független szervezet, amely országos nem független civil szervezetek hálózatát képviseli, és 2001. szeptember 29-én alakult a horvátországi Opatijában. A hálózatot Közép- és Kelet-Európa és Közép-Ázsia 17 országából, köztük két európai uniós országból származó 21 vezető országon belüli megfigyelő szervezet alkotja.

Az ENEMO a választási folyamatok és a politikai környezet értékelésével, valamint pontos és pártatlan megfigyelési jelentések készítésével igyekszik támogatni a nemzetközi közösségnek a demokrácia előmozdításában való érdekelttségét a régióban. Az ENEMO nemzetközi megfigyelő missziói a demokratikus választásokra vonatkozó nemzetközi referenciaértékek és szabványok alapján értékelik a választási folyamatot és a fogadó ország jogi keretét. Az ENEMO és valamennyi tagszervezete jóváhagyta a 2005. évi, a Nemzetközi Választási Megfigyelés Elveiről szóló nyilatkozatot az Állampolgári Szervezetek Általi Pártatlan Választási Megfigyelés és Monitoring Globális Alapelveiről szóló nyilatkozatot. Minden ENEMO-megfigyelő aláírta a nemzetközi választási megfigyelők magatartási kódexét.

Az ENEMO eddig 40 nemzetközi választási megfigyelő missziót szervezett 11 országba: Moldova 2023, helyi választások; Szerbia 2022, elnöki és előrehozott parlamenti választások; Magyarország 2022, parlamenti választások; Koszovó 2021, helyi választások; Grúzia 2021, helyi választások; Moldova 2021, parlamenti választások; Albánia 2021, parlamenti választások; Moldova 2020, elnökválasztások; Montenegró 2020, parlamenti választások; Szerbia 2020, parlamenti választások; Ukrajna 2020, helyi választások; Moldova 2019, Helyi választások; Ukrajna 2019, előrehozott parlamenti választások; Ukrajna 2019, elnökválasztások; Moldova 2018-19, parlamenti választások; Örményország 2018, előrehozott parlamenti választások; Moldova 2016, elnök választás; Ukrajna 2015, rendes helyi választások; Ukrajna 2014, parlamenti választások; Ukrajna 2014, elnök választás; Ukrajna 2013 - a 2012-es parlamenti választások megismétlése 5 MEC-ben; Koszovó 2013, helyi választások, első forduló; Ukrajna 2012, parlamenti választások; Koszovó 2011, parlamenti választások újbóli megrendezése; Koszovó 2010, parlamenti választások; Kirgizisztán 2010, parlamenti választások; Ukrajna 2010, elnök választás, második forduló; Ukrajna 2010, elnök választás, első forduló; Koszovó 2009, helyi választások; Moldova 2009, parlamenti választások; Grúzia 2008, elnökválasztások; Kirgizisztán 2007, parlamenti választások; Ukrajna 2007, parlamenti választások; Ukrajna 2006, helyi választások Poltavában, Kirovográdban és Csernyihivben; Ukrajna 2006, parlamenti választások; Kazahsztán 2005, elnökválasztások; Albánia 2005, parlamenti választások; Kirgizisztán 2005, elnökválasztások; Kirgizisztán 2005, parlamenti választások; Ukrajna 2004, elnökválasztások, második forduló, ismétlés; Ukrajna 2004, elnökválasztások.

Az ENEMO tagszervezetei a következők: Központ a Szabad Választásokért és Demokráciáért - CeSID, Szerbia; Kutató, Átláthatósági és Elszámoltathatósági Központ (CRTA), Szerbia; Polgári Kezdeményezések Központja CCI, Bosznia-Hercegovina; Demokratikus Átmeneti Központ - CDT, Montenegró; Monitoring és Kutató Központ - CeMI, Montenegró; Gong, Horvátország; Nemzetközi Társaság a Tisztességes Választásokért és Demokráciáért - ISFED, Grúzia; KRIIK Egyesület, Albánia; Polgári Szövetség MOST, Macedónia; Promo- LEX, Moldova; OPORA, Ukrajna; Society for Democratic Culture SDC, Albánia; Transparency International Anti-Corruption Center (TIAC), Örményország; Election Monitoring and Democratic Studies Center (EMDS), Azerbajdzsán; Belarussian Helsinki Committee (BHC), Fehéroroszország; FSCL, Kazahsztán; Koszovói Demokratikus Intézet (KDI), Koszovó; Koalíció a demokráciáért és a civil társadalomért, Kirgizisztán; Obcianske OKO (OKO), Szlovákia; Ukrajnai Választók Bizottsága (CVU), Ukrajna; Political Accountability Foundation (PAF), Lengyelország.